

TORPOL S.A.
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2017 ROKU
WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
Z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Poznań, 23 marca 2018 roku

Spis treści

Spis treści.....	1
Rachunek zysków i strat.....	4
Sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	5
Bilans.....	6
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	7
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	8
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	9
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające.....	10
1. Informacje ogólne.....	10
2. Inwestycje Spółki.....	10
2.1. Inwestycje w jednostkach zależnych.....	11
2.2. Udział we wspólnych przedsięwzięciach i wspólnych działaniach.....	12
3. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	12
4. Skład Zarządu Spółki.....	12
5. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego.....	13
6. Akcjonariat Spółki.....	13
7. Stan posiadania akcji Spółki przez osoby zarządzające i nadzorujące Spółkę.....	13
8. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	13
8.1. Profesjonalny osąd.....	13
8.2. Niepewność szacunków.....	14
9. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego.....	16
9.1. Oświadczenie o zgodności.....	17
9.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego.....	17
10. Nowe standardy rachunkowości.....	17
10.1. Wdrożenie MSSF 15.....	18
10.2. Wdrożenie MSSF 9.....	20
10.3. Wdrożenie MSSF 16.....	21
11. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji.....	22
12. Istotne zasady rachunkowości.....	23
12.1. Udziały i akcje w jednostkach zależnych i wspólnych przedsięwzięciach.....	23
12.2. Udział we wspólnym działaniu.....	23
12.3. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	23
12.4. Rzeczowe aktywa trwałe.....	24
12.5. Aktywa niematerialne.....	25
12.6. Koszty prac badawczych i rozwojowych.....	25
12.6.1. Wartość firmy.....	26
12.7. Leasing.....	27
12.8. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych.....	27
12.9. Koszty finansowania zewnętrznego.....	28
12.10. Aktywa finansowe.....	28
12.11. Utrata wartości aktywów finansowych.....	30
12.11.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu.....	30
12.11.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu.....	30
12.11.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	30
12.12. Zapasy.....	31
12.13. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	31
12.14. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.....	31
12.15. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne.....	32

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

12.16. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	32
12.17. Rezerwy	33
12.18. Odprawy emerytalne.....	33
12.19. Przychody	33
12.19.1 Sprzedaż towarów i produktów	34
12.19.2 Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych.....	34
12.19.3 Odsetki	34
12.19.4 Dywidendy	34
12.19.5 Przychody z tytułu wynajmu	34
12.19.6 Dotacje rządowe	35
12.19.7 Przychody z tytułu usług serwisowych.....	35
12.20. Podatki.....	35
12.20.1 Podatek bieżący	35
12.20.2 Podatek odroczony	35
12.20.3 Podatek od towarów i usług	36
12.20.4 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych	36
12.21. Zysk netto na akcję.....	37
12.22. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	37
13. Segmenty operacyjne	38
13.1. Segmenty operacyjne.....	38
13.2. Informacje geograficzne	39
14. Przychody i koszty	40
14.1. Przychody ze sprzedaży usług – długoterminowe kontrakty budowlane	40
14.2. Pozostałe przychody operacyjne.....	41
14.3. Pozostałe koszty operacyjne	41
14.4. Przychody finansowe.....	41
14.5. Koszty finansowe	41
14.6. Koszty według rodzajów	42
14.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat.....	42
14.8. Koszty świadczeń pracowniczych	42
15. Podatek dochodowy	43
15.1. Obciążenie podatkowe.....	43
15.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	43
15.3. Odroczony podatek dochodowy	44
16. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	45
17. Rzeczowe aktywa trwałe	46
18. Zysk/strata przypadający na jedną akcję.....	48
19. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych	48
20. Leasing.....	48
20.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	48
20.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego	49
21. Aktywa niematerialne	50
22. Wartość firmy	51
23. Udział we wspólnych ustaleniach umownych	52
23.1. Wspólne działanie - NLF Torpol Astaldi spółka cywilna.....	52
23.2. Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach	53
24. Pozostałe aktywa	53
24.1. Rozliczenia międzyokresowe w aktywach	53
25. Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	53

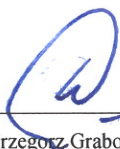
26. Świadczenia pracownicze	53
27. Zapasy	54
28. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	55
29. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	56
30. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	57
31. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	58
32. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe	58
32.1. Kapitał podstawowy	58
32.1.1. Wartość nominalna udziałów/akcji	58
32.1.2. Akcjonariusze o znaczącym udziale	59
32.2. Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe	59
32.3. Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	60
33. Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	60
34. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	61
35. Rezerwy	64
35.1. Zmiany stanu rezerw	64
35.2. Inne rezerwy	64
36. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	65
36.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania	65
36.2. Rozliczenia międzyokresowe w pasywach	66
37. Zobowiązania warunkowe	67
37.1. Sprawy sądowe	68
37.2. Rozliczenia podatkowe	70
38. Informacje o podmiotach powiązanych	71
38.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	72
38.2. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu	72
38.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Spółki	72
38.3.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki	72
39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	72
40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	73
40.1. Ryzyko stopy procentowej	73
40.2. Ryzyko walutowe	74
40.3. Ryzyko kredytowe	74
40.4. Ryzyko koncentracji	75
40.5. Ryzyko związane z płynnością	75
41. Instrumenty finansowe	77
41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych	77
41.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych	77
41.3. Ryzyko stopy procentowej	79
42. Zarządzanie kapitałem	79
43. Struktura zatrudnienia	80
44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	80

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży usług	14.1	696 589	740 413
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów		4 441	2 725
Przychody ze sprzedaży		701 030	743 138
Koszt własny sprzedaży	14.6	681 193	701 279
Zysk brutto ze sprzedaży		19 837	41 859
Koszty sprzedaży	14.6	531	958
Koszty ogólnego zarządu	14.6	19 272	17 226
Zysk ze sprzedaży		34	23 675
Pozostałe przychody operacyjne	14.2	788	1 185
Pozostałe koszty operacyjne	14.3	444	732
Zysk z działalności operacyjnej		378	24 128
Przychody finansowe	14.4	5 619	3 329
Koszty finansowe	14.5	9 377	7 235
Zysk/strata brutto		-3 380	20 222
Podatek dochodowy	15.1	10 385	4 860
Zysk/strata netto za okres		-13 765	15 362

Zysk na jedną akcję (w złotych):

- średnioważona liczba wyemitowanych akcji zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk	22 970	22 970
-podstawowy zysku/straty za rok obrotowy	-0,60	0,67
-rozwodniony z zysku/straty za rok obrotowy	-0,60	0,67

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

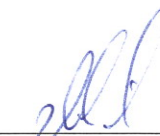
Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

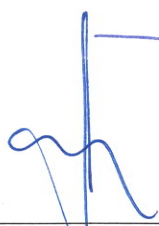
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

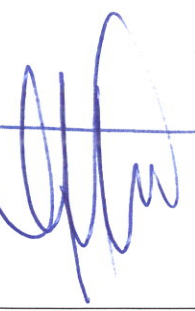
za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 (przeeksztalcone)</i>
Zysk/strata netto za okres		-13 765	15 362
Inne całkowite dochody			
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:			
Zyski/Straty aktuarialne		-24	194
Podatek dochodowy dotyczący składników, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	15.1	5	-45
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		-592	777
Inne całkowite dochody netto		-616	971
CAŁKOWITY DOCHÓD ZA OKRES		-14 381	16 333

_____
Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

_____
Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

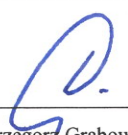

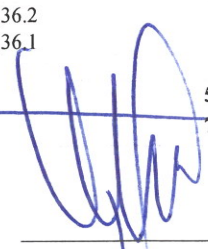

_____
Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

_____
Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

_____
Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

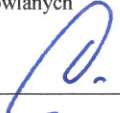
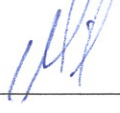
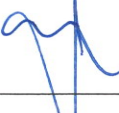
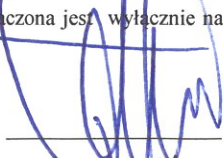

BILANS

na dzień 31 grudnia 2017 roku

	Nota	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	
AKTYWA				
Aktywa trwałe		147 581	168 814	
Rzeczowe aktywa trwałe	17	109 475	104 295	
Wartość firmy	22	9 008	9 008	
Aktywa niematerialne	21	609	738	
Udziały w jednostkach zależnych	2.1	2 017	4 885	
Udziały we wspólnych przedsięwzięciach	2.2	504	521	
Należności długoterminowe	28	7 443	26 493	
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	15.3	11 403	21 305	
Pozyczki udzielone		54	928	
Rozliczenia międzyokresowe	24.1	7 068	641	
Aktywa obrotowe		615 941	503 665	
Zapasy	27	60 869	18 439	
Należności z tytułu dostaw i usług	28	237 435	216 824	
Pozostałe należności finansowe	28	3 689	8 642	
Należności z tytułu podatku dochodowego	28	0	14 032	
Rozliczenie kontraktów budowlanych	28	102 015	30 060	
Pozostałe należności niefinansowe	28	20 090	7 005	
Rozliczenia międzyokresowe	24.1	7 788	3 906	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	29	183 987	204 757	
Pozostałe aktywa finansowe		68	0	
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	25	0	0	
SUMA AKTYWÓW		763 522	672 479	
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA				
Kapitał własny		198 819	223 307	
Kapitał podstawowy	32.1	4 594	4 594	
Pozostałe kapitały rezerwowe	32.2	138 711	133 457	
Kapitały zapasowe	32.2	58 918	58 918	
Zyski zatrzymane		-2 265	26 861	
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		-1 298	-706	
Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/straty aktuarialne)		159	183	
Zobowiązania długoterminowe		58 469	93 781	
Obligacje długoterminowe	36.1	0	40 000	
Rezerwy	35.1	798	692	
Pozostałe zobowiązania finansowe	36.1	57 671	53 089	
Zobowiązania krótkoterminowe		506 234	355 391	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	36.1	210 324	255 673	
Kredyty i pożyczki	34,36.1	0	27 507	
Pozostałe zobowiązania finansowe	36.1	18 332	18 550	
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	36.1	0	0	
Rozliczenie kontraktów budowlanych i przychodów przyszłych okresów	36.1	21 156	30 373	
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	36.1	238 268	4 579	
Rozliczenia międzyokresowe	36.1,36.2	14 660	5 080	
Rezerwy	35.1,36.1	3 494	13 629	
Zobowiązania razem		564 703	449 172	
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		763 522	672 479	
				
Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	Krzysztof Miler Wiceprezes Zarządu	Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	Tomasz Krupiński Wiceprezes Zarządu	Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości

SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	
Przeplýwy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
Zysk brutto		-3 380	20 222	
Korekty o pozycje:				
Amortyzacja	14.7	13 269	13 967	
Zysk na działalności inwestycyjnej		-85	-440	
Zmiana stanu należności	30	-79 831	-125 440	
Zmiana stanu zapasów	30	-42 430	1 917	
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	30	188 613	-58 390	
Przychody z tytułu odsetek		-3 571	-2 846	
Koszty z tytułu odsetek		3 437	4 781	
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	30	-763	-5 850	
Zmiana stanu rezerw	30	-10 029	-9 958	
Podatek dochodowy zapłacony/zwrócony		13 539	-12 045	
Pozostałe	30	-616	971	
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		78 153	-173 111	
Przeplýwy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		208	1 755	
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	30	-15 389	-3 945	
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych		0	55	
Odsetki otrzymane		1 742	2 337	
Splata udzielonych pożyczek		9 665	0	
Objęcie udziałów w spółkach zależnych		0	-12	
Udzielone pożyczki		-8 800	-918	
Pozostałe	30	-603	-571	
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-13 177	-1 299	
Przeplýwy środków pieniężnych z działalności finansowej				
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		-14 171	-11 070	
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		9 880	41 687	
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-40 000	0	
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		-10 107	-15 849	
Splata pożyczek/kredytów		-37 387	-20 969	
Odsetki zapłacone		-3 113	-4 080	
Pozostałe	30	9 152	0	
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-85 746	-10 281	
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		-20 770	-184 691	
Zmiana statusu rachunku bankowego opisanego w nocie 29		0	52 506	
Środki pieniężne na początek okresu		204 757	336 942	
Środki pieniężne na koniec okresu*		183 987	204 757	
* W nocie 29 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych				
				
Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	Krzysztof Miler Wiceprezes Zarządu	Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	Tomasz Krupinski Wiceprezes Zarządu	Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Nota		Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały rezerwowe*	Kapitał własny - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał własny - pozostały	Zyski zatrzymane / niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/straty aktuarialne)	Razem
	32.1, 32.2	32.1, 32.2								
Na dzień 1 stycznia 2017	4 594	133 457	54 617	4 301	26 861	-706	183	223 307		
- Zysk roku	0	0	0	0	-13 765	0	0	-13 765		
- Inne całkowite dochody netto	0	0	0	0	0	-592	-24	-616		
Całkowity dochód za okres	0	0	0	0	-13 765	-592	-24	-14 381		
Podział wyniku	0	5 254	0	0	-5 254	0	0	0		
Dywidenda	0	0	0	0	-10 107	0	0	-10 107		
Na dzień 31 grudnia 2017	4 594	138 711	54 617	4 301	-2 265	-1 298	159	198 819		

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

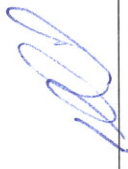
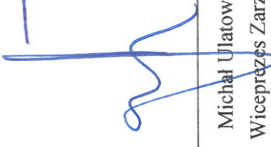

			
Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	Krzysztof Miler Wiceprezes Zarządu	Tomasz Krupiński Wiceprezes Zarządu	Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Nota 32.1., 32.2	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały rezerwowe*	Kapitał zapasowy - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy - pozostały	Zyski zatrzymane / niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Razem
Na dzień 1 stycznia 2016		4 594	117 305	54 617	4 301	43 500	-1 483	-11	222 823
- Zysk roku		0	0	0	0	15 362	0	0	15 362
- Inne całkowite dochody netto		0	0	0	0	0	777	194	971
Całkowity dochód za okres		0	0	0	0	15 362	777	194	16 333
Podział wyniku		0	16 152	0	0	-16 152	0	0	0
Dywidenda		0	0	0	0	-15 849	0	0	-15 849
Na dzień 31 grudnia 2016		4 594	133 457	54 617	4 301	26 861	-706	183	223 307

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz kapitału niepodlegającego podziałowi.

				
Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	Krzysztof Miler Wiceprezes Zarządu	Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	Tomasz Krupiński Wiceprezes Zarządu	Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82
stanowią jego integralną część

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Sprawozdanie finansowe Torpol S.A. obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 roku.

Torpol Spółka z o.o. została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 30 listopada 1999 roku. Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000156087. Spółce nadano numer statystyczny REGON 639691564.

Dnia 2 stycznia 2012 roku Torpol Spółka z o.o. została przekształcona w spółkę akcyjną pod firmą Torpol Spółka Akcyjna. Postanowieniem Sadu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 30 grudnia 2011 roku spółka Torpol S.A. została zarejestrowana w dniu 2 stycznia 2012 roku w Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000407013. Przekształcenie nastąpiło w trybie art. 551 § 1 i nast. Kodeksu Spółek Handlowych, ze skutkami określonymi w art. 553 Kodeksu Spółek Handlowych, zgodnie z którym spółce Torpol S.A. (jako spółce przekształconej) przysługują wszystkie prawa i obowiązki Torpol Spółka z o.o. (spółki przekształcanej).

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której ówczesny właściciel Polimex – Mostostal S.A. sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Cena nominalna oferowanych akcji i praw do akcji wynosi 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu dotychczasowego, jedyne akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji) o wartości nominalnej 0,20 zł każda.

Siedziba Spółki mieści się w Poznaniu (61-052), ul. Mogileńska 10G. Czas trwania Spółki jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Spółki jest realizacja projektów generalnego wykonawstwa w zakresie budowy dróg szynowych i kołowych. Spółka wykonuje również roboty ogólnobudowlane w zakresie rozdzielczych obiektów liniowych – linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych, realizuje usługi projektowe.

Spółka posiada przedstawicielstwo w Norwegii Torpol Norge NUF zarejestrowane w grudniu 2010 roku. Oddział w Republice Serbii Torpol S.A. OGRANAK założony w roku 2012 został zlikwidowany w roku 2016.

2. Inwestycje Spółki

Torpol S.A. w sposób bezpośredni sprawuje kontrolę nad spółką Afta Sp. z o.o., Torpol Norge A.S., Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. (wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.) oraz Torpol d.o.o. za usługę. Natomiast spółka Lineal Sp. z o.o. oraz NLF Torpol Astaldi spółka cywilna jest współkontrolowana przez Torpol.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Spółkę w podmiotach zależnych i współzależnych jest równy udziałowi Spółki w kapitałach tych jednostek.

Podstawowe dane ekonomiczno-finansowe, charakteryzujące działalność jednostek zależnych i współzależnych w obecnym i ubiegłym roku obrotowym, przedstawiają się następująco:

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

31 grudnia 2017	<i>Suma bilansowa</i>	<i>Środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	<i>Aktywa trwałe</i>	<i>Aktywa obrotowe</i>	<i>Kapitał własny</i>	<i>Zobowiązania</i>	<i>Przychody ze sprzedaży</i>	<i>Wynik finansowy netto</i>
Afta Sp. z o.o. *	28	3	0	28	-83	111	0	-6
Torpol Norge AS	19 978	2 050	8 288	11 690	-14 420	34 398	54 427	-16 801
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	10 570	328	649	9 921	-3 346	13 916	19 893	-769
Torpol d.o.o. za usluge*	13	8	0	13	-38	51	0	-29
Lineal Sp. z o.o. *	2 459	575	35	2 424	1 841	618	2 287	43
NLF Torpol Astaldi sc	14 790	160	238	14 553	10	14 780	13 115	0
<hr/>								
31 grudnia 2016	<i>Suma bilansowa</i>	<i>Środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	<i>Aktywa trwałe</i>	<i>Aktywa obrotowe</i>	<i>Kapitał własny</i>	<i>Zobowiązania</i>	<i>Przychody ze sprzedaży</i>	<i>Wynik finansowy netto</i>
Afta Sp. z o.o. *	28	3	0	28	-76	103	0	-6
Torpol Norge AS	24 432	2 303	3 350	21 082	1 493	22 939	69 993	-3 672
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	4 022	35	799	3 224	-2 508	6 531	6 580	-2 646
Lineal Sp. z o.o. *	2 242	1 266	30	2 212	1 798	444	2 008	27
NLF Torpol Astaldi sc	121 648	112	2 071	119 577	10	121 638	194 700	0

* Spółka nie podlegająca badaniu.

2.1. Inwestycje w jednostkach zależnych

Spółka posiada inwestycje w następujących jednostkach zależnych:

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Spółki w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	
1	Afta Sp. z o.o.	Ul. Sarmacka 7, Poznań	unieszkodliwianie odpadów	100,00%	100,00%	61
2	Torpol Norge A.S.	Brobekkveien 80a, Oslo	rozwój kolei, zarówno nad i pod ziemią	100,00%	100,00%	4 738
3	Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.	Ul. Długa 5, Wysogotowo	działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	90,93%	90,93%	2 004
4	Torpol d.o.o. za usluge	Medimurska 21, 10000 Zagreb	wykonywanie usług kolejowych	100%	100%	12

W dniu 22 kwietnia 2015 roku został podpisany statut spółki Torpol Norge A.S. Spółka została zarejestrowana w Norwegii 19 maja 2015 roku. Kapitał zakładowy Torpol Norge AS wynosi 2 000 000 NOK i dzieli się na 2 000 000 udziałów o wartości nominalnej 1 NOK każdy. Torpol S.A. objął udziały za kwotę 10 000 000 NOK.

W listopadzie 2015 roku Torpol S.A. nabyła 1 002 udziały w Spółce Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. (wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.) za kwotę 204 tysiące złotych. W grudniu 2015 roku Torpol S.A. objęła 9 000 nowoutworzonych udziałów w Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. za kwotę 1 800 tysięcy złotych.

W 2016 roku Spółka dokonała odpisu aktualizującego wartość inwestycji na udziałach w Spółce Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. w wysokości 2 004 tysiące złotych. W roku 2017 odpis aktualizujący wartość inwestycji na udziałach w Spółce Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. został odwrócony natomiast został dokonany odpis aktualizujący wartość inwestycji na udziałach w Spółce Torpol Norge A.S. w wysokości 4 738 tysiące złotych.

W dniu 18 lutego 2016 roku w Chorwacji została zarejestrowana Spółka Torpol d.o.o. za usluge.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Spółkę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Spółki w kapitałach tych jednostek.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

2.2. Udział we wspólnych przedsięwzięciach i wspólnych działaniach

Spółka posiada udział we wspólnych przedsięwzięciach i wspólnych działaniach:

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Spółki w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	
1	Lineal Sp. z o.o.	ul. Sarmacka 7, Poznań	usługi specjalistycznego projektowania	50,00%	50,00%	506
2	NLF Torpol Astaldi spółka cywilna	Pl. B. Sałacińskiego 1, Łódź	projekt Nowa Łódź Fabryczna	50,00%*	50,00%*	5

*Szczegóły w nocie 23.1

3. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Spółka sporządziła skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, które zostało zatwierdzone w dniu 23 marca 2018 roku.

4. Skład Zarządu Spółki

W skład Zarządu Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodził:

- Pan Grzegorz Grabowski - Prezes Zarządu
- Pan Krzysztof Miler - Wiceprezes Zarządu
- Pan Michał Ulatowski - Wiceprezes Zarządu
- Pan Tomasz Krupiński - Wiceprezes Zarządu

Pomiędzy datą bilansową a datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego zmiany w składzie Zarządu nie wystąpiły.

W skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodził:

- Pani Jadwiga Dyktus - Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Pani Monika Domańska - Sekretarz Rady Nadzorczej
- Pan Tadeusz Kozaczyński - Członek Rady Nadzorczej
- Pan Jerzy Suchnicki - Członek Rady Nadzorczej
- Pan Tomasz Hapunowicz - Członek Rady Nadzorczej
- Pan Konrad Orzełowski - Członek Rady Nadzorczej

W roku 2017 wystąpiły poniżej wymienione zmiany w składzie Rady Nadzorczej:

- Pan Jacek Srokowski - rezygnacja z dniem 29.12.2017 roku
- Pan Adam Pawlik - odwołany w dniu 29.12.2017 roku
- Pan Konrad Orzełowski - powołany w dniu 29.12.2017 roku

W okresie od dnia bilansowego 31 grudnia 2017 roku do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji skład Rady Nadzorczej nie zmienił się.

5. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 23 marca 2018 roku.

6. Akcjonariat Spółki

Według posiadanych przez Torpol S.A. informacji, struktura akcjonariatu Torpol S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia się następujący sposób:

Akcjonariusz	Liczba akcji	Liczba głosów	% udział w kapitale zakładowym
TF Silesia Sp. z o.o.	8 728 600	8 728 600	38,00%
Nationale-Nederlanden OFE	2 200 000	2 200 000	9,58%
PKO TFI*	1 973 000	1 973 000	8,59%
Pozostali	10 068 400	10 068 400	43,83%
RAZEM	22 970 000	22 970 000	100,00%

* dotyczy akcji będących w posiadaniu zarządzanych przez podmiot funduszy

7. Stan posiadania akcji Spółki przez osoby zarządzające i nadzorujące Spółkę

Akcje Torpol S.A. nabyte w ramach publicznej oferty będące w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania prezentuje poniższa tabela:

Imię i nazwisko	Stanowisko	Liczba akcji 31 grudnia 2017	Liczba akcji 31 grudnia 2016
Grzegorz Grabowski	Prezes Zarządu	0	0
Krzysztof Miler	Wiceprezes Zarządu	7 523	7 523
Michał Ulatowski	Wiceprezes Zarządu	2 332	2 332
Tomasz Krupiński	Wiceprezes Zarządu	0	0

Członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej Spółki nie posiadają udziałów i akcji w jednostkach zależnych Torpol S.A.

8. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

8.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa. W szczególności profesjonalny osąd dotyczył poniższych obszarów:

Klasyfikacja umów leasingowych

Spółka dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadanego przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji. Leasing, w którym znacząca część ryzyka i pożytków z tytułu własności pozostaje udziałem leasingodawcy stanowi leasing operacyjny. Leasing rzeczowych aktywów trwałych, gdzie Spółka ponosi zasadniczo wszystkie ryzyka i czerpie zasadniczo wszystkie korzyści związane z prawem własności, klasyfikowany jest jako leasing finansowy (dodatkowe informacje zostały zawarte w notach 12.7, 20). Spółka kieruje się głównie analizą wartości wykupu środka trwałego jeżeli wartość ta jest poniżej przyszłej wartości rynkowej leasing ujmowany jest jako finansowy, w innych przypadkach analizowane są pozostałe warunki wskazane w MSR 17.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego związanego z wyodrębnieniem zorganizowanej części przedsiębiorstwa

W roku 2011 Zarząd Spółki wyodrębnił zorganizowaną część przedsiębiorstwa i wniósł ją aportem do spółki zależnej. Zarząd Spółki ocenił skutki podatkowe wniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego (w wysokości 13 167 tysięcy złotych) od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa. Prawdopodobność rozliczeń podatkowych w tym zakresie była potwierdzana w drodze indywidualnych interpretacji podatkowych. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło na dzień 31 grudnia 2016 roku 6 581 tysięcy złotych. W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd Spółki dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy. Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notcie nr 15.3.

Klasyfikacja wspólnych ustaleń umownych

Spółka określa czy sprawuje kontrolę oraz ustala rodzaj wspólnego ustalenia umownego, w które jest zaangażowana, oceniając swoje prawa i obowiązki wynikające z ustalenia oraz uwzględniając strukturę i formę prawną ustalenia oraz uzgodnione przez strony warunki umowy.

Zgodnie z MSSF nr 11 Spółka zaklasyfikowała udział w spółce Lineal Sp. z o.o. jako wspólne przedsięwzięcie. Zgodnie z MSSF nr 11 Spółka zaklasyfikowała udział w spółce NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna jako wspólne działanie. W ujęciu wspólnego działania Spółka uwzględniła udział wynikający z umowy konsorcjum a nie udział wynikający z umowy spółki cywilnej. Dodatkowe informacje przedstawione zostały w notcie nr 23.1.

W przypadku gdy Spółka jest liderem konsorcjum, w którym nie można wykazać, że Spółka ma decydujący wpływ na decyzje podejmowane przez konsorcjantów, Spółka rozpoznaje w rachunku zysków i strat przychody i koszty związane z realizacją kontraktów budowlanych jedynie w zakresie wynikającym z udziału Spółki w konsorcjum. Spółka rozpoznaje w bilansie tę część aktywów i zobowiązań, która przypada udziałowi Spółki we wspólnie kontrolowanej działalności. Zgodnie z MSSF nr 11 Spółka klasyfikuje konsorcja jako wspólne działanie w przypadku gdy występuje współkontrola. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notcie nr 23.2.

8.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Spółka przeprowadziła test na utratę wartości aktywa trwałego, które wymaga corocznego testowania: wartości firmy, która została rozpoznana na skutek nabycia przez Spółkę spółki Elmont - Kostrzyn Wlkp. Sp. z o.o. w 2008 roku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku wartość firmy wyniosła 9 008 tysięcy złotych. W wyniku przeprowadzonego testu Zarząd nie stwierdził utraty wartości tego aktywa. Zarząd nie zidentyfikował też żadnych przesłanek do utraty wartości w przypadku innych aktywów trwałych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notcie nr 22.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 26.1.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Spółka rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na szacunku, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych testów oraz analizy odzyskiwalności aktywów związanych z działalnością na rynku norweskim Zarząd Spółki podjął decyzję o spisaniu aktywa dotyczącego straty podatkowej oddziału w Norwegii w wysokości 3 438 tysięcy złotych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 15.3.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Spółka corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów użytkowania na podstawie bieżących szacunków.

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych uwzględnia się następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utratę przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia wykorzystania składnika aktywów,
- 4) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych jeżeli nie jest wystarczająco pewne że nastąpi przeniesienie własności po zakończeniu umowy W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest dłuższy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 12.4 oraz nocie nr 12.6.

Ujmowanie przychodów

Przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi (budżet kontraktu). Budżety poszczególnych kontraktów podlegają formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

Jeżeli stopień zaawansowania niezakończonych usług nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie obrotowym kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 14.1.

W badanym roku nie miały miejsca zmiany metody szacunków.

Rezerwa na straty

Na każdy dzień bilansowy Spółka dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych projektów. Przewidywana całkowita strata na kontrakcie ujmowana jest jako koszt okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie 35.1.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach,

co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisy ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji. Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Spółka ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 *Podatek dochodowy* w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi.

Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Spółka ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

9. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych oraz nieruchomości inwestycyjnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Niniejsze sprawozdanie finansowe jest przedstawione w tysiącach złotych („zł”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

W związku z zaokrągleniem danych do tysięcy w niektórych przedstawionych w sprawozdaniu tabelach suma kwot w danej kolumnie lub wierszu może różnić się nieznacznie od wartości łącznej podanej dla danej kolumny lub wiersza.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości, obejmującej okres nie krótszy niż jeden rok od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Spółkę.

Grupa kapitałowa, w której jednostką dominującą jest Spółka sporządziła 23 marca 2018 roku skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe należy czytać razem ze sprawozdaniem skonsolidowanym w celu zrozumienia sytuacji finansowej i wyniku Grupy.

9.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE („MSSF”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane i opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości stosowane były w sposób spójny we wszystkich prezentowanych okresach, chyba że wskazano inaczej.

9.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego

Walutą funkcjonalną Spółki i walutą prezentacji niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski. Walutą funkcjonalną przedstawicielstwa w Norwegii jest korona norweska.

10. Nowe standardy rachunkowości

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jednak nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.
- MSSF 15 *Przychody z tytułu umów z klientami* (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 *Data wejścia w życie MSSF 15* (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.
- Wyjaśnienia do MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (opublikowano dnia 12 kwietnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

Opis wpływu na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości w nocie 10.1, 10.2, 10.3.

- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- Zmiany do MSSF 4 *Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano 12 września 2016 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,

---

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

- Zmiany do MSSF 2 *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji* (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej i zaliczki* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 40: *Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później,
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujemnym podatkiem dochodowym* (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 9 *Kontrakty z cechami przedpłat z ujemną rekompensatą* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017* (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu* (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

Spółka rozpocznie stosowanie zmienionych standardów w momencie zatwierdzenia ich przez UE i ich wejścia w życie.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości.

10.1. Wdrożenie MSSF 15

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 15 *Przychody z umów z klientami* („MSSF 15”), został wydany w maju 2014 roku, a następnie zmieniony w kwietniu 2016 roku. MSSF 15 wprowadza nowy, pięciostopniowy model pomiaru oraz rozpoznawania przychodów ze sprzedaży, zgodnie z którym Spółka ujmuje przychody związane z przekazaniem przyrzeczonych towarów lub usług klientowi w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego zgodnie z oczekiwaniami Spółki będzie ona uprawniona w zamian za te towary lub usługi. W zależności od spełnienia określonych w standardzie kryteriów, przychody mogą być ujmowane jednorazowo (w określonym momencie gdy kontrola nad dobrami i usługami jest przeniesiona na klienta) albo mogą być ujmowane w miarę upływu czasu w sposób obrazujący wykonanie świadczenia.

Nowy standard zastąpi wszystkie dotychczasowe wymogi dotyczące ujmowania przychodów zgodnie z MSSF. Standard ma zastosowanie w odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku i później. Wcześniejsze stosowanie jest dozwolone.

Spółka ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

Spółka planuje zastosować MSSF 15 od dnia wejścia w życie standardu, z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej.

Spółka prowadzi działalność w obszarze realizacji projektów generalnego wykonawstwa w zakresie budowy dróg szynowych i kołowych. Spółka wykonuje również roboty ogólnobudowlane w zakresie rozdzielczych obiektów liniowych – linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych.

Spółka dokonała analizy poszczególnych kategorii przychodów oraz zawartych umów pod kątem wpływu zastosowania MSSF 15 na sposób rozpoznawania, jak również zweryfikowała prawidłowość prezentacji poszczególnych kategorii przychodów.

a) Sprzedaż towarów i produktów

Spółka sprzedaje głównie materiały budowlane. W przypadku tego strumienia przychodów umowa w większości przypadków zawiera tylko jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia w postaci sprzedaży określonego towaru. W związku z powyższym Spółka ocenia, iż wpływ MSSF 15 na ujmowanie przychodów oraz wyniki finansowe Spółki z tytułu opisywanych umów nie będzie istotny.

Przychód będzie rozpoznawany w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem.

b) Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych obejmujące przychody ze świadczenia usług budowlanych

Spółka przeprowadziła analizy umów dla opisywanego strumienia przychodów i uważa, że w ramach umów tworzy aktywo nieposiadające alternatywnego zastosowania i ma prawo do otrzymania zapłaty za świadczenia wykonane do danego dnia. W konsekwencji Spółka przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15, Spółka będzie kontynuowała ujmowanie przychodów ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu.

Do pomiaru stopnia realizacji zobowiązań do wykonania świadczenia z tytułu tych umów Spółka stosuje metodę opartą na nakładach, tj. w oparciu o poniesione koszty (tj. jako procentowy stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia).

Jeżeli Spółka nie jest w stanie dokonać racjonalnego pomiaru wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Spółka spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona w pozycji rezerw w pasywach. W ramach ustalania, czy na danym kontrakcie wystąpi strata, jako nieuniknione koszty wypełnienia zobowiązania z tytułu umowy Spółka traktuje te koszty, których nie może uniknąć ze względu na zawartą umowę (w szczególności ponoszone koszty pośrednie związane z czynnościami niezbędnymi do wykonania umowy).

Jeżeli przychody ustalone metodą opartą na nakładach są wyższe niż przychody zafakturowane, nadwyżkę (różnicę) Spółka prezentuje w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

Jeżeli przychody zafakturowane są wyższe niż przychody ustalone metodą opartą na nakładach, nadwyżkę (różnicę) Spółka prezentuje w pasywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

c) Zaliczki otrzymane od klientów

Spółka prezentuje zaliczki otrzymane od klientów w pozycji „Pozostałe zobowiązania niefinansowe”. Zgodnie z obecną polityką (zasadami) rachunkowości Spółka nie ujmuje kosztów z tytułu odsetek od otrzymanych zaliczek, w tym długoterminowych.

Spółka przeanalizowała zapisy umów zawieranych z klientami i oceniła, że w opisywanym aspekcie umowy nie zawierają istotnego elementu finansowania, gdyż spełniony jest warunek określony w MSSF 15.62(c), tj. przedpłata zaliczek w istotnej wysokości wynika z powodów innych niż udostępnienie finansowania klientowi oraz różnica między przyrzeczoną wynagrodzeniem a ceną sprzedaży gotówkowej jest proporcjonalna do jej przyczyny. Zaliczki stanowią zabezpieczenie przed brakiem właściwego wywiązania się z części zobowiązań umownych, tj. należnej zapłaty, przez klienta.

d) Wymogi w zakresie prezentacji i ujawniania informacji

MSSF 15 rozszerza zakres wymaganych ujawnień w sprawozdaniu finansowym, zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Wymogi dotyczące ujawniania informacji mają zapewnić, że Spółka ujawnia wystarczające informacje, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych zapoznanie się z charakterem, kwotą,

terminami uzyskania oraz niepewnością związaną z przychodami i przepływami pieniężnymi wynikającymi z umów z klientami. Spółka ocenia, że ze względu na stosunkowo jednorodny charakter prowadzonej działalności, zakres ujawnień w sprawozdaniu finansowym nie zmieni się istotnie w związku z wdrożeniem MSSF 15.

Podsumowując, Spółka szacuje brak istotnego wpływu wdrożenia MSSF 15 na kapitał własny na dzień 31 grudnia 2017 roku.

10.2. Wdrożenie MSSF 9

W lipcu 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9 *Instrumenty finansowe* („MSSF 9”). MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, który będzie obowiązywał od dnia 1 stycznia 2018 roku, będzie miał wpływ na jednostkowe i skonsolidowane sprawozdanie finansowe Spółki Torpol S.A. MSSF 9 „instrumenty finansowe” wprowadził zmiany w zakresie metod wyceny, zasad utraty wartości aktywów finansowych, zamiast metody straty poniesionej ma być stosowany model straty oczekiwanej, klasyfikacji instrumentów finansowych oraz podejście do rachunkowości zabezpieczeń. MSSF 9 ma na celu głównie spełnienie wymogów prawdziwego, rzetelnego i wiernego obrazu w sprawozdaniu finansowym.

Spółka planuje zastosować MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych. W 2017 roku Spółka przeprowadziła szczegółową ocenę wpływu wprowadzenia MSSF 9 na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Spółki lub jej wyników finansowych. Niniejsza ocena jest oparta na aktualnie dostępnych informacjach i może podlegać zmianom wynikającym z pozyskania racjonalnych i możliwych do udokumentowania dodatkowych informacji w okresie, kiedy Spółka zastosuje MSSF 9 po raz pierwszy.

Spółka nie spodziewa się istotnego wpływu wprowadzenia MSSF 9 na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitał własny, z wyjątkiem skutków zastosowania MSSF 9 w zakresie utraty wartości. Spółka spodziewa się wzrostu odpisów z tytułu utraty wartości, z negatywnym wpływem na kapitał własny, jak omówiono poniżej.

MSSF 9 Instrumenty finansowe wprowadza dwie metody wyceny instrumentów finansowych:

- wycena według zamortyzowanego kosztu,
- wycena wg wartości godziwej, które to skutki mogą być odnoszone na wynik lub na inne całkowite dochody przy uwzględnieniu warunków zawartych w MSSF 9

Aktywa

- Udziały w spółkach zależnych oraz udziały we wspólnych przedsięwzięciach – brak wpływu na sprawozdanie finansowe, Spółka pozostaje przy wycenie według ceny nabycia, która to metoda jest zgodna z MSR 27 paragraf 10a, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.
- Należności długoterminowe z tyt. kaucji zabezpieczających utrzymywanych na rachunkach bankowych:

Oczekiwane straty kredytowe:

Na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem znacząco nie wzrosło więc zgodnie z MSSF 9 co do zasady jednostka wycenia odpis z tytułu straty na tym instrumencie w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym. Kierownictwo jednostki szacuje, że oczekiwane straty kredytowe do poniesienia w okresie kolejnych 12 miesięcy są nieistotne z uwagi na:

- Długoletnią historię odzyskiwania kaucji zabezpieczających w całości (brak konieczności utworzenia odpisów na należności z tyt. kaucji w przeszłości) oraz
- Możliwość zaspokojenia należności z tyt. kaucji z kwot zatrzymanych (kaucji gwarancyjnych od podwykonawców).

Wycena:

Należności wyceniane są z wykorzystaniem rzeczywistej stopy procentowej, wg której naliczane są odsetki od kaucji zabezpieczających zdeponowanych na rachunkach bankowych jednostki.

- należności krótkoterminowe- Spółka dokonała analizy oczekiwanych strat kredytowych na podstawie uproszczonej metody, dopuszczonej do stosowania przez MSSF 9 paragraf B5.5.35. W stosunku do krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług wpływ oczekiwanych strat na sprawozdanie finansowe na dzień 31.12.2017 z tytułu dodatkowego odpisu jest nieistotny.

Kapitał własny i zobowiązania

- Kredyty i pożyczki oraz zobowiązania długoterminowe- brak wpływu na sprawozdanie finansowe, wycena wg zamortyzowanego kosztu według MSSF 9, Spółka dokonywała wyceny taką samą metodą również w roku 2017 i poprzednich latach,

Wycena:

Stopa dyskontowa wykorzystana do obliczenia zdyskontowanej wartości zobowiązań długoterminowych z tyt. kwot zatrzymanych (kaucji gwarancyjnych od podwykonawców) została przyjęta na poziomie stopy wolnej od ryzyka. Stopa wolna od ryzyka została oszacowana z wykorzystaniem stóp depozytowych (WIBOR) oraz notowań obligacji skarbowych na 31 grudnia 2017. Szacunek stopy wolnej od ryzyka dla oczekiwanych dat płatności poszczególnych zobowiązań otrzymano poprzez zastosowanie interpolacji liniowej wartości punktowych

- zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania krótkoterminowe – brak wpływu na sprawozdanie finansowe, wycena obecnie dokonywana w oparciu o zamortyzowany koszt,

Rachunkowość zabezpieczeń

- Ponieważ MSSF 9 nie zmienia ogólnych zasad funkcjonowania rachunkowości zabezpieczeń Spółki, zastosowanie MSSF 9 nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki.

Podsumowując, Spółka szacuje brak istotnego wpływu wdrożenia MSSF 9 na kapitał własny na dzień 31 grudnia 2017 roku.

10.3. Wdrożenie MSSF 16

W styczniu 2016 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 *Leasing* („MSSF 16”), który zastąpił MSR 17 *Leasing*, KIMSF 4 *Ustalenie, czy umowa zawiera leasing*, SKI 15 *Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne* oraz SKI 27 *Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu*. MSSF 16 określa zasady ujmowania dotyczące leasingu w zakresie wyceny, prezentacji i ujawniania informacji.

MSSF 16 wprowadza jednolity model rachunkowości leasingobiorcy i wymaga, aby leasingobiorca ujmował aktywa i zobowiązania wynikające z każdego leasingu z okresem przekraczającym 12 miesięcy, chyba że bazowy składnik aktywów ma niską wartość. W dacie rozpoczęcia leasingobiorca ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania bazowego składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu, które odzwierciedla jego obowiązek dokonywania opłat leasingowych.

Leasingobiorca odrębnie ujmuje amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu.

Leasingobiorca aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikającej ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, leasingobiorca ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Spółka jest leasingobiorcą w przypadku umów najmu samochodów oraz najmu powierzchni biurowej (nota 20.2).

MSSF 16 wymaga, zarówno od leasingobiorcy jak i od leasingodawcy, dokonywania szerszych ujawnień niż w przypadku MSR 17.

Leasingobiorca ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 od daty lub przed datą pierwszego zastosowania MSSF 16. Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie MSSF 16.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji Zarząd jest w trakcie oceny wpływu wprowadzenia MSSF 16 na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Spółki lub jej wyników finansowych.

11. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji

Zarząd Torpol S.A., w oparciu o swą najlepszą wiedzę na moment sporządzenia sprawozdań finansowych dokonuje szeregu szacunków. Szacunki te obarczone są niepewnością i podlegają rewizji w kolejnym roku obrotowym. Skutek zmiany szacunku odnoszony jest prospektywnie w wynik kolejnego roku obrotowego.

W roku 2017 zmianie uległy planowane budżety przychodów i kosztów dotyczące realizowanych kontraktów:

- 1) Rewizja budżetu spowodowana była zmniejszeniem zakresu realizowanych prac oraz wydłużeniem kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 389 tysięcy złotych.
- 2) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 524 tysięcy złotych.
- 3) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 2 217 tysięcy złotych.
- 4) Rewizja budżetu spowodowana była wydłużeniem kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 147 tysięcy złotych.
- 5) Rewizja budżetu spowodowana była zmniejszeniem zakresu realizowanych prac oraz wydłużeniem kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 452 tysięcy złotych.
- 6) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 437 tysięcy złotych.
- 7) Rewizja budżetu spowodowana była zwiększeniem zakresu realizowanych prac. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 886 tysięcy złotych.
- 8) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 023 tysięcy złotych.
- 9) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą technologii robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 3 082 tysięcy złotych.
- 10) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 3 570 tysięcy złotych.
- 11) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 455 tysięcy złotych.
- 12) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 3 352 tysięcy złotych.

Powyższe zmiany obliczono porównując rozpoznane w 2017 roku przychody i zyski z przychodami i zyskami, które Spółka rozpoznalaby, gdyby budżet nie podlegał weryfikacji. Zmiany powyższe miały wpływ na wynik 2017 roku zaprezentowany w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

12. Istotne zasady rachunkowości

12.1. Udziały i akcje w jednostkach zależnych i wspólnych przedsięwzięciach

Udziały i akcje w jednostkach zależnych i wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są według ceny nabycia, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Konieczność dokonania odpisu z tytułu utraty wartości wycenia się zgodnie z MSR 36 Utrata wartości aktywów, poprzez porównanie wartości bilansowej z wyższą z dwóch kwot: wartością godziwą pomniejszoną o koszty zbycia i wartością użytkową.

12.2. Udział we wspólnym działaniu

Wspólne działanie to wspólne porozumienie umowne, w ramach którego strony współkontrolujące posiadają prawa do aktywów i obowiązki dotyczące zobowiązań wspólnego porozumienia umownego. Współkontrola to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące danej działalności wymagają jednomyślnej zgody wspólników. Udział Spółki we wspólnych działaniach jest prezentowany poprzez ujęcie aktywów, które kontroluje, kosztów i zobowiązań, które ponosi oraz udziału w uzyskanych przychodach – zarówno w jednostkowym jak i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Przed włączeniem danych finansowych wspólnego działania do sprawozdania finansowego dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia tych danych do zgodności z MSSF stosowanymi przez Spółkę (nota nr 23.1).

12.3. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy wymiany PLN zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	29 grudnia 2017	31 grudnia 2016
EUR	4,1709	4,4240
HRK	0,5595	0,5853
NOK	0,4239	0,4868
RSD	0,0354	0,0358

Walutą funkcjonalną zagranicznego przedstawicielstwa w Norwegii jest korona norweska. Walutą funkcjonalną oddziału w Serbii był dinar serbski. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania przedstawicielstwa i oddziału są przeliczane na walutę prezentacji Spółki po kursie obowiązującym na dzień bilansowy, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane w innych całkowitych dochodach i akumulowane

w oddzielnej pozycji kapitału własnego. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, odroczone różnice kursowe zakumulowane w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w rachunku zysków i strat.

12.4. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów, o ile spełniają one warunki określone w MSR 16.

Amortyzacja środków trwałych (lub ich komponentów) rozpoczyna się gdy środek trwały jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

<i>Typ</i>	<i>Okres</i>
Budynki i budowle	40 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 5 do 40 lat
Urządzenia biurowe	do 5 lat
Środki transportu	od 5 do 15 lat
Komputery	3 lata
Inwestycje w obcych środkach trwałych	2,5-40 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie, i w razie konieczności odpowiednio koryguje.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Środki trwałe w budowie dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Wpłacone przedpłaty na środki trwałe ujmuje się w pozycji zaliczki na środki trwałe, prezentowane w ramach rzeczowych aktywów trwałych.

12.5. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia.

Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Spółka ustala, czy okres użytkowania aktywów niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Aktywa niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego.

Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujemnie się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów niematerialnych.

Aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane.

12.6. Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane w ciężar kosztów w rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli zostaną spełnione wszystkie wymienione kwestie:

- a) możliwość z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika aktywów niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- b) zamiar ukończenia składnika aktywów niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- c) zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
- d) sposób, w jaki składnik aktywów niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne. Między innymi Spółka może udowodnić istnienie rynku na produkty powstające dzięki składnikowi aktywów niematerialnych lub na sam składnik lub – jeśli składnik ma być użytkowany przez jednostkę – użyteczność składnika aktywów niematerialnych,
- e) dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
- f) możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi aktywów niematerialnych.

Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do aktywów niematerialnych Spółki przedstawia się następująco:

	<i>Koszty prac rozwojowych</i>	<i>Znak towarowy</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne (prawa autorskie)</i>
Okresy użytkowania	8 lat	5 lat	2 -5 lat	2 -40 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Wewnętrznie wytworzone	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Test na utratę wartości	Coroczny w przypadku składników nie oddanych jeszcze do użytkowania oraz w przypadku istnienia przesłanki wskazującej na utratę wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich usunięcia z bilansu.

12.6.1 *Wartość firmy*

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana w kwocie stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej, w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami,

nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Spółce, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne, chyba że wartość firmy dotyczy kilku segmentów operacyjnych.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy została alokowana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej.

W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest nie większy niż jeden segment operacyjny przed agregacją.

12.7. Leasing

Spółka jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Spółkę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat, chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania środka trwałego nie dłuższy niż okres leasingu. Jeżeli istnieje wystarczająca pewność że własność środka trwałego zostanie przeniesiona na leasingobiorcę po zakończeniu okresu leasingu środek trwały amortyzowany jest przez okres użytkowania.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

12.8. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Spółka dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Spółka szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako pomniejszenie kosztów, w których ujęto odpis. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

12.9. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz różnice kursowe, które powstały w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie odsetek.

12.10. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Spółka zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) Jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
  - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,

- częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
  - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) Został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako pozostałe przychody lub koszty. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub wydzielenie wbudowanych instrumentów pochodnych jest wyraźnie zakazane. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowe); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2017 roku, 31 grudnia 2016 roku żadne aktywa finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób) a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczoney ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako pozostałe koszty.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniony w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Spółka traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią razem z całym ryzykiem i pożytkami z tytułu ich własności.

12.11. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

12.11.1 *Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu*

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez odpis. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Spółka ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Spółka włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

12.11.2 *Aktywa finansowe wykazywane według kosztu*

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

12.11.3 *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży*

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży

wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

12.12. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia, a rozchód materiałów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”; do momentu wbudowania materiały ukazywane są w pozycji „materiały” a następnie odnoszone są w ciężar projektów,
Towary	– w cenie nabycia, a rozchód towarów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

12.13. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko kredytowego danego kontrahenta. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych należności, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

12.14. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Środki pieniężne utrzymywane na rachunkach bankowych wspólnie kontrolowanej działalności prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako środki pieniężne w części przypadającej Spółce. Wysokość tych środków przedstawiono w nocie 29.

12.15. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku z zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

12.16. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Zarówno na dzień 31 grudnia 2017 roku jak i 31 grudnia 2016 roku żadne zobowiązania finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty lub przychody finansowe.

Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Spółka wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Spółka ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Spółka ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą różnicę z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

12.17. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Spółka spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

12.18. Odprawy emerytalne

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Spółki mają prawo do odpraw emerytalnych. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od średniego wynagrodzenia pracownika. Spółka tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

12.19. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

W przypadku występujących w Spółce kontraktów wieloelementowych Spółka dzieli przychody z kontraktu na: usługę budowlaną oraz usługę serwisową.

Spółka realizuje niektóre kontrakty w ramach umów konsorcjalnych, na podstawie których Spółka pełni funkcje lidera konsorcjum. Spółka nie wykazuje w rachunku zysków i strat części przychodów i kosztów przypadających na konsorcjantów – zgodnie z brzmieniem MSSF 11.

Marże brutto realizowanych kontraktów budowlanych ustalane są na podstawie sformalizowanego procesu Przeglądu Projektów jako różnica między ceną sprzedaży oraz szacowanymi kosztami całkowitymi kontraktu (suma kosztów poniesionych oraz estymowanych do zakończenia kontraktu). Weryfikacja estymowanych kosztów do zakończenia projektu odbywa się podczas Przeglądu Projektów przeprowadzanych miesięcznie, kwartalnie, półrocznie, bądź z inną częstotliwością w zależności od rodzaju kontraktu. Koszty zakończenia projektu określane są przez kompetentne zespoły, merytorycznie odpowiedzialne za realizację danego obszaru na podstawie wiedzy i doświadczenia.

12.19.1 Sprzedaż towarów i produktów

W tej kategorii Spółka sprzedaje głównie materiały budowlane oraz usługi serwisowe. Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

W transakcjach, gdzie rola Spółki jest rolą pośrednika/agenta, przychody i koszty danych transakcji prezentowane są per saldo.

12.19.2 Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych

Przychody z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych ujmowane są na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji długoterminowych kontraktów budowlanych ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Spółka spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona pozycji rezerw w pasywach.

Jeżeli poniesione koszty przekraczają swoim zaawansowaniem procentowym zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży, wynikające z powyższej różnicy naliczone przychody ze sprzedaży prezentowane są w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

Jeżeli zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży przekracza zaawansowanie procentowe poniesionych kosztów, wynikające z powyższej różnicy przyszłe przychody prezentowane są w pasywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

12.19.3 Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich naliczania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy pieniężne przez szacowany okres życia instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

12.19.4 Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy do ich otrzymania.

12.19.5 Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

12.19.6   *Dotacje rządowe*

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe niepieniężne są ujmowane według ich wartości godziwej a pieniężne w wartości nominalnej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowana w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

12.19.7   *Przychody z tytułu usług serwisowych*

Przychody z tytułu usług serwisowych rozpoznawane są metodą liniową przez okres, którego usługa serwisowa dotyczy.

12.20. Podatki

12.20.1   *Podatek bieżący*

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

12.20.2   *Podatek odroczony*

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczących pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Spółka kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

12.20.3 Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

12.20.4 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie Spółki jest prawdopodobne, że podejście do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, Spółka określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli Spółka stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście Spółki do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas Spółka odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu

dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych.

12.21. Zysk netto na akcję

Podstawowy zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Spółka nie posiada instrumentów rozładniających.

12.22. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku za wyjątkiem przedstawionych poniżej. Poniższe zmiany do MSSF, zostały zastosowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe, nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Spółkę lub Spółka zdecydowała o niekorzystaniu z nowych opcji wyceny:

- *Zmiany do MSR 12 Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w odniesieniu do niezrealizowanych strat*

Zmiany doprecyzowują kwestie związane z powstawaniem ujemnych różnic przejściowych w przypadku instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej, oszacowaniem prawdopodobnego przyszłego dochodu do opodatkowania oraz oceną, czy wypracowany dochód pozwoli na zrealizowanie ujemnych różnic przejściowych. Zmiany mają zastosowanie retrospektywne.

- *Zmiany do MSR 7 Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji*

Zmiany zobowiązują jednostkę do ujawnienia informacji, które umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej. Nie jest wymagane przedstawienie informacji porównawczych za poprzednie okresy.

- *Zmiany MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016*

Zmiany doprecyzowują, że wymogi określone w standardzie mają zastosowanie także do udziałów jednostki w jednostkach zależnych, wspólnych ustaleniach umownych (tj. wspólnych działaniach lub wspólnych przedsięwzięciach), jednostkach stowarzyszonych lub jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji, które zostały sklasyfikowane (lub włączone do grupy do zbycia, która została sklasyfikowana) jako przeznaczone do sprzedaży lub jako działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana.

Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

13. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Spółka została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi. Istnieją zatem następujące segmenty operacyjne odpowiadające segmentom sprawozdawczym:

Drogi kolejowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa kolejowego. Odbiorcą usług jest PKP PLK S.A.
Drogi tramwajowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa tramwajowego. Odbiorcami usług są Zarządy Dróg Miejskich, Bane Nor, Sporveien Oslo AS, Oslo kommune (kontrakty w Norwegii).
Pozostałe	– urządzenia elektryczne, usługi projektowe, pozostałe usługi nie ujęte w innych segmentach

Zarząd monitoruje wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata brutto na sprzedaży. Koszty sprzedaży, koszty ogólnego zarządu, pozostałe koszty i przychody operacyjne, jak również skutki finansowania Spółki (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Spółki i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów. Zarząd również nie analizuje aktywów Spółki w podziale na segmenty. Część aktywów trwałych ze względu na swą specyfikę wykorzystywana jest w różnych segmentach Spółki.

Ceny transakcyjne stosowane przy transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych podobnie jak przy transakcjach ze stronami niepowiązanymi.

13.1. Segmenty operacyjne

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i zysków poszczególnych segmentów operacyjnych Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku.

Rok zakończony 31 grudnia 2017	Działalność kontynuowana				Wyłączenia	Działalność ogółem
	Drogi kolejowe	Drogi tramwajowe	Pozostałe	Razem		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	675 251	17 107	8 672	701 030		701 030
Sprzedaż między segmentami						
Przychody segmentu ogółem	675 251	17 107	8 672	701 030		701 030
Koszt własny sprzedaży	650 094	20 460	10 639*	681 193		681 193
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	25 157	-3 353	-1 967	19 837		19 837

*koszt własny sprzedaży uwzględnia odpis aktualizujący wartość należności w wysokości 3 183 tysiące złotych.

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony 31 grudnia 2016	Działalność kontynuowana				Wylączenia	Działalność ogółem
	<i>Drogi kolejowe</i>	<i>Drogi tramwajowe</i>	<i>Pozostale</i>	<i>Razem</i>		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	693 420	32 860	16 858	743 138		743 138
Sprzedaż między segmentami						
Przychody segmentu ogółem	693 420	32 860	16 858	743 138		743 138
Koszt własny sprzedaży	633 998	52 647	14 634	701 279		701 279
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	59 422	-19 787	2 224	41 859		41 859

Ze względu na fakt, że Spółka nie przeprowadza oceny wyników segmentów oraz nie podejmuje decyzji na podstawie analizy aktywów i zobowiązań według segmentów odstąpiono od ujawnienia przypisania aktywów i zobowiązań do segmentów.

13.2. Informacje geograficzne

Spółka zaangażowana jest w prowadzenie projektów generalnego wykonawstwa w branży budownictwa kolejowego i tramwajowego w Polsce i w Norwegii. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące przychodów z podziałem na przychody krajowe i zagraniczne, jak również informację na temat aktywów zlokalizowanych w kraju i zagranicą:

<i>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 lub na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Kraj</i>	<i>Norwegia</i>	<i>Razem</i>
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	683 957	17 073	701 030
Przychody obszaru ogółem	683 957	17 073	701 030
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	747 509	16 013	763 522
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	747 509	16 013	763 522

<i>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 lub na dzień 31 grudnia 2016</i>	<i>Kraj</i>	<i>Norwegia</i>	<i>Razem</i>
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	709 857	33 281	743 138
Przychody obszaru ogółem	709 857	33 281	743 138
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	646 538	25 941	672 479
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	646 538	25 941	672 479

W roku 2017 sprzedaż Spółki w około 96% tj. 672 401 tysięcy złotych kierowana była do jednego Inwestora – PKP PLK S.A. W roku 2016 sprzedaż ta wynosiła około 88% tj. 654 366 tysięcy złotych.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

14. Przychody i koszty

14.1. Przychody ze sprzedaży usług – długoterminowe kontrakty budowlane

Spółka rozpoznaje w sprawozdaniu finansowym przychody z niezakończonych usług zgodnie z MSR 11.

W aktywach w pozycji „rozliczenie kontraktów budowlanych” a w pasywach „rozliczenie kontraktów budowlanych i przychodów przyszłych okresów” prezentowane są skutki wyceny stopnia zaawansowania niezakończonych usług w korelacji z dodatkowymi przychodami lub korektą zafakturowanej sprzedaży.

W przypadku gdy Spółka jest liderem konsorcjum lub partnerem, rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko przychody i koszty wynikające z udziału Spółki w konsorcjum (szczegółowe informacje w nocie nr 23.2).

Spółka uzyskała średnią rentowność zysku ze sprzedaży brutto z tytułu realizacji portfela kontraktów budowlanych za 2017 rok na poziomie 2,75% (2016 roku: 5,62%).

W ramach poniesionych kosztów operacyjnych ujęto również odpis z tytułu utraty wartości należności od spółki zależnej w wysokości 3 184 tysiące złotych.

Poniższe tabele przedstawiają skutki wyceny usług w okresach sprawozdawczych.

	Aktywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Pasywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Saldo
1 stycznia 2017	30 060	27 802	2 258
31 grudnia 2017	102 015	19 242	82 773

	Aktywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Pasywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Saldo
1 stycznia 2016	28 594	92 681	-64 087
31 grudnia 2016	30 060	27 802	2 258

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Przychody ze sprzedaży usług, w tym:	696 589	740 413
Przychody z kontraktów budowlanych	693 346	731 774
Przychody pozostałe	3 243	8 639

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Przychody z kontraktów budowlanych	693 346	731 774
Koszty z tytułu kontraktów budowlanych	671 201	692 394
Ujęte do dnia bilansowego zyski	22 145	39 380
Kwoty zatrzymane przez kontrahentów	77	317
Otrzymane zaliczki	212 828	0

14.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Otrzymane odszkodowania i kary	412	522
Sprawy sądowe	66	28
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	143	552
Dotacje, dofinansowania	0	0
Rozwiązanie rezerwy na należności	20	0
Inne	147	83
Pozostałe przychody operacyjne ogółem	788	1 185

14.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Utworzenie rezerwy na należności	0	53
Koszty postępowania spornego i sądowego	6	52
Odszkodowania, kary i grzywny	368	381
Darowizny	1	5
Nieumorzona wartość zlikwidowanych środków trwałych	58	112
Inne	11	129
Pozostałe koszty operacyjne ogółem	444	732

14.4. Przychody finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Przychody z tytułu odsetek bankowych	1 742	2 327
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów oraz pozostałych odsetek	628	519
Dodatnie różnice kursowe	0	339
Aktualizacja wartości inwestycji (nota 2.1)	2 004	0
Rozwiązanie rezerwy na odsetki	1 202	0
Wycena według zamortyzowanego kosztu	43	144
Przychody finansowe ogółem	5 619	3 329

14.5. Koszty finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Odsetki od kredytów bankowych	467	904
Odsetki od obligacji	896	1 517
Odsetki dla kontrahentów	326	699
Odsetki budżetowe	13	7
Aktualizacja wartości inwestycji (nota 2.1)	4 738	2 004
Koszty finansowe z tytułu umów leasingu finansowego	1 751	1 655
Prowizje bankowe	260	449
Ujemne różnice kursowe	926	0
Pozostałe koszty finansowe	0	0
Koszty finansowe ogółem	9 377	7 235

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

14.6. Koszty według rodzajów

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Amortyzacja	14.7	13 269	13 967
Zużycie materiałów i energii		323 504	149 258
Usługi obce, w tym:		278 324	501 392
- usługi podwykonawców		212 921	445 959
Podatki i opłaty		1 004	1 072
Świadczenia pracownicze	14.8	55 194	54 488
Pozostałe koszty rodzajowe		26 485	13 890
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		3 790	2 454
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:		701 570	736 521
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży		681 193	701 279
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		531	958
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu		19 272	17 226
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych czynnych (nota 24.1) i biernych (nota 36.2) oraz w części rezerw (nota 35.1)		579	17 058
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki		-5	0

14.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych	12 480	13 007
Amortyzacja aktywów niematerialnych	72	66
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	0	0
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	511	280
Amortyzacja aktywów niematerialnych	206	614
Razem	13 269	13 967

14.8. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Wynagrodzenia	44 377	44 452
Koszty ubezpieczeń społecznych	8 244	7 474
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	2 573	2 562
Koszty świadczeń pracowniczych ogółem, w tym:	55 194	54 488
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	45 918	42 443
Pozycje ujęte w koszcie sprzedaży	166	375
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	9 110	11 670

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

15. Podatek dochodowy

15.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Ujęte w zysku lub stracie		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	447	44
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	0	0
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	447	44
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	9 938	4 816
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	9 938	4 816
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	10 385	4 860
Sprawozdanie z całkowitych dochodów		
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	5	-45
Obciążenie podatkowe ujęte w innych całkowitych dochodach	5	-45

15.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym licznym według efektywnej stawki podatkowej Spółki za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	-3 380	20 222
Zysk brutto przed opodatkowaniem	-3 380	20 222
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2016: 19%)	-642	3 842
Różnice w podatku dotyczące rynków zagranicznych	988	473
Korekty dotyczące księgowania bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	447	44
Spisanie aktywa na podatek odroczony dotyczący straty podatkowej oddziału	3 438	0
Spisanie aktywa na podatek odroczony dotyczący wyodrębnionego znaku towarowego	5 264	0
Różnice pozostałe	890	501
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej -307,25 (2016: 24,04%)	10 385	4 860
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w rachunku zysków i strat	10 385	4 860

15.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	<i>Bilans</i>		<i>Rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>	
	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	88	84	4	-52
Odsetki	510	198	312	105
Rozliczenie robót długoterminowych	20 214	5 712	14 502	-136
Różnice pomiędzy amortyzacją bilansową i podatkową	6 033	5 762	271	261
Rezerwa Torpol Norge	0	0	0	-52
Nagrody jubileuszowe i odpawy emerytalne (przez kapitał)	38	42	0	0
Kary umowne	0	2 286	-2 286	0
Inne	5	5	0	0
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	26 888	14 089	12 803	126
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				
Odpawy emerytalne jednostki	202	184	18	35
Rezerwa na koszty kontraktów	0	1 581	-1 581	0
Różnica między amortyzacją bilansową a podatkową aportu w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa	0	6 581	-6 581	-1 317
Odsetki od nie zapłaconych zobowiązań	168	339	-171	104
Niezapłacone zobowiązania	52	52	0	0
Niewypłacone wynagrodzenia i świadczenia ZUS	352	273	79	-34
Odpisy aktualizujące należności	1 038	2 492	-1 454	5
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	0	0	0	-20
Odpis aktualizujący wartość inwestycji	31	412	-381	382
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	392	392	0	0
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	604	501	103	-36
Rezerwa na badanie sprawozdania finansowego	9	24	-15	12
Rezerwa na premie dla zarządu	78	94	-16	-348
Rozliczenie robót długoterminowych	14 214	12 365	1 849	-13 120
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	1	1	0	0
Straty na kontraktach	0	39	-39	-220
Aktywo na stratę podatkową	21 001	10 047	10 954	10 078
Inne	149	17	100	-211
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	38 291	35 394	2 865	-4 690
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego			9 938	4 816
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego:	11 403	21 305		
	Zmiany podatku odroczonego odniesione na inne całkowite dochody w 2017 roku to 5 tysięcy złotych (-45 tysięcy złotych w 2016 roku).			

Aport zorganizowanej części przedsiębiorstwa do spółki Torpol MS Sp. z o.o. (dawniej MW LEGAL 5 Sp. z o.o.) został wniesiony w dniu 8 grudnia 2011 roku. Przy ustalaniu aktywów z tytułu podatku odroczonego od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa Zarząd Spółki wziął pod uwagę otrzymane pozytywne interpretacje podatkowe Ministra Finansów, a także oszacował, że Spółka w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło 6 581 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2016 roku.

W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd Spółki dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy.

Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych testów oraz analizy odzyskiwalności aktywów związanych z działalnością na rynku norweskim Zarząd Spółki podjął decyzję o spisaniu aktywa dotyczącego straty podatkowej oddziału w Norwegii w wysokości 3 438 tysięcy złotych.

16. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Spółka tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości zgodnie z aneksem nr 5 do Regulaminu Wynagradzania pracowników Torpol S.A. z dnia 14 grudnia 2004 roku 10% podstawy do dokonania odpisu zarówno w roku 2017 jak i w okresie porównawczym. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej Spółki, oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Spółka skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Spółki. W związku z powyższym, saldo netto na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 0 złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku 0 złotych).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Środki trwale wniesione do Funduszu	0	0
Pożyczki udzielone pracownikom	0	0
Środki pieniężne	0	11
Zobowiązania z tytułu Funduszu	0	11
Saldo po skompensowaniu	0	0
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	162	174

17. Rzeczowe aktywa trwałe

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transport	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Zaliczki na środki trwałe w budowie	Razem
<u>Wartość początkowa brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2017	2 835	7 572	96 710	49 181	2 046	8 417	0	166 761
Zwiększenia, w tym:	0	2	4 301	555	167	6 641	7 439	19 105
Nabycie	0	2	4 301	555	167	6 641	7 439	19 105
Transfery	0	0	4 782	0	388	-5 170	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	1 335	1 986	1 047	152	0	0	4 520
Likwidacja i sprzedaż	0	1 335	1 986	1 047	152	0	0	4 520
31 grudnia 2017	2 835	6 239	103 807	48 689	2 449	9 888	7 439	181 346
<u>Umorzenie środków trwałych</u>								
1 stycznia 2017	0	1 406	31 772	27 544	1 744	0	0	62 466
Zwiększenia, w tym:	0	324	7 879	4 606	182	0	0	12 991
Amortyzacja okresu	0	324	7 879	4 606	182	0	0	12 991
Transfery	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	497	1 985	952	152	0	0	3 586
Likwidacja i sprzedaż	0	497	1 985	952	152	0	0	3 586
31 grudnia 2017	0	1 233	37 666	31 198	1 774	0	0	71 871
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	2 835	6 166	64 938	21 637	302	8 417	0	104 295
Saldo zamknięcia	2 835	5 006	66 141	17 491	675	9 888	7 439	109 475

Wartość bilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 53 967 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 56 818 tysięcy złotych). Wartość bilansowa środków transportu użytkowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 9 943 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 12 432 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2017 Spółka ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:

- zastawu na środkach trwałych o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 8.800 tysięcy złotych (zabezpieczenie umów kredytowych z Bankiem PEKAO S.A. oraz Bankiem Handlowym w Warszawie S.A.),
- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 3.941 tysięcy złotych (zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych z PZU S.A.).

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2016 Spółka ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:

- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu, zastawów rejestrowych oraz cesji praw z polisy ubezpieczeniowej jako zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych (PZU S.A.: wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 1 284 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 2 657 tysięcy złotych),
- umów kredytowych oraz umowy pożyczki (Bank Ochrony Środowiska S.A., Bank PEKAO S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., TF Silesia Sp. z o.o.; wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 6 300 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 7 757 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie ustanowiono na rzeczowych aktywach trwałych innych niż opisane powyżej zabezpieczeń zobowiązań finansowych.

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Grunty</i>	<i>Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej</i>	<i>Urządzenia techniczne i maszyny</i>	<i>Środki transport</i>	<i>Inne środki trwale</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Zaliczki na środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2016	394	6 044	69 885	47 381	1 885	1 925	18 532	146 046
Zwiększenia, w tym:	2 441	2 937	354	2 083	178	18 498	0	26 491
Nabycie	2 441	2 937	354	2 083	178	18 498	0	26 491
Transfery	0	0	28 989	1 549	0	-12 006	-18 532	0
Zmniejszenia, w tym:	0	1 409	2 518	1 832	17	0	0	5 776
Likwidacja i sprzedaż	0	1 409	2 518	1 832	17	0	0	5 776
31 grudnia 2016	2 835	7 572	96 710	49 181	2 046	8 417	0	166 761
<u>Umorzenie środków trwałych</u>								
1 stycznia 2016	0	2 148	25 969	23 769	1 525	0	0	53 411
Zwiększenia, w tym:	0	373	7 223	5 455	236	0	0	13 287
Amortyzacja okresu	0	373	7 223	5 455	236	0	0	13 287
Transfery	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	1 115	1 420	1 680	17	0	0	4 232
Likwidacja i sprzedaż	0	1 115	1 420	1 680	17	0	0	4 232
31 grudnia 2016	0	1 406	31 772	27 544	1 744	0	0	62 466
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	394	3 896	43 916	23 612	360	1 925	18 532	92 635
Saldo zamknięcia	2 835	6 166	64 938	21 637	302	8 417	0	104 295

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

18. Zysk/strata przypadający na jedną akcję

Zysk/strata netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku/straty netto przypisanego akcjonariuszom Spółki za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Rozwodniony zysk netto na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez sumę średniej ważonej akcji zwykłych w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji rozważających.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku na jedną akcję:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zysk/strata netto z działalności kontynuowanej	-13 765	15 362
Zysk/strata netto	-13 765	15 362
Liczba akcji w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Średnioważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Zysk/strata netto w złotych na jedną akcję przypadający akcjonariuszom Spółki:		
podstawowy z zysku za okres	-0,60	0,67
podstawowy z zysku z działalności kontynuowanej	-0,60	0,67
rozwodniony z zysku za okres	-0,60	0,67
rozwodniony z zysku z działalności kontynuowanej	-0,60	0,67

W roku 2017 i w roku 2016 nie występowały instrumenty rozważające.

19. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych.

W roku 2017 oraz w roku 2016 Spółka nie dokonała aktualizacji wartości niefinansowych aktywów trwałych.

20. Leasing

20.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

Spółka użytkuje część środków trwałych w ramach leasingu finansowego. Spółka ma możliwość zakupu wynajmowanego sprzętu za kwotę jego wartości rezydualnej na koniec obowiązywania umowy w cenie poniżej ceny rynkowej. Zobowiązania Spółki wynikające z umów leasingu finansowego są zabezpieczone prawami leasingodawców do składników aktywów objętych umową oraz w większości weksłami.

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>31 grudnia 2017</i> <i>Opłaty minimalne</i>	<i>31 grudnia 2016</i> <i>Opłaty minimalne</i>
W okresie 1 roku	12 374	12 660
W okresie od 1 do 5 lat	32 412	34 580
Powyżej 5 lat	18 213	18 325
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	62 999	65 565
Minus koszty finansowe	-7 379	-7 654
Zdyskontowana wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	55 620	57 911
krótkoterminowe	10 535	10 786
długoterminowe	45 085	47 125

Podsumowanie zestawienia umów leasingowych:

Kwota zadłużenia	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>
Razem leasing PLN	53 197	53 964
Razem leasing EUR	581	892
Razem leasing EUR po przeliczeniu na PLN	2 423	3 947
Razem leasing - uzgodnienie do bilansu	55 620	57 911

20.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>
W okresie 1 roku	750	667
W okresie od 1 do 5 lat	2 337	167
Powyżej 5 lat	0	0
	3 087	834

21. Aktywa niematerialne

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2017	2 200	1 897	4 097
Zwiększenia, w tym:	0	177	177
Nabycie	0	177	177
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	79	79
Sprzedaż i likwidacja	0	79	79
31 grudnia 2017	2 200	1 995	4 195
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2017	2 200	1 159	3 359
Zwiększenia, w tym:	0	278	278
Amortyzacja okresu	0	278	278
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	51	51
Sprzedaż i likwidacja	0	51	51
31 grudnia 2017	2 200	1 386	3 586
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	0	738	738
Saldo zamknięcia	0	609	609

Spółka posiada znak towarowy „Elmont”. Na dzień 31 grudnia 2017 roku znak był w całości umorzony.

Inne aktywa niematerialne posiadają określony okres użytkowania oszacowany na podstawie analizy ekonomicznego okresu użyteczności i są amortyzowane metodą liniową przez okres 2,5 lub 40 lat. Aktywa niematerialne badane są pod kątem utraty wartości w przypadku zaistnienia przesłanek wskazujących na taką utratę. Spółka nie ustanowiła żadnych zabezpieczeń na aktywach niematerialnych.

W innych aktywach niematerialnych Spółka na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazuje prace rozwojowe o wartości 239 tysięcy złotych (31 grudnia 2016 roku: 305 tysięcy złotych) związane z opracowaniem technologii produkcji elementów wykorzystywanych w realizacji kontraktów budowlanych.

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2016	2 200	1 632	3 832
Zwiększenia, w tym:	0	268	268
Nabycie	0	268	268
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	3	3
Likwidacja	0	3	3
31 grudnia 2016	2 200	1 897	4 097
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2016	1 760	922	2 682
Zwiększenia, w tym:	440	240	680
Amortyzacja okresu	440	240	680
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	3	3
Likwidacja	0	3	3
31 grudnia 2016	2 200	1 159	3 359
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	440	710	1 150
Saldo zamknięcia	0	738	738

22. Wartość firmy

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Elmont - Kostrzyn Wilkp. Sp. z o.o.	9 008	9 008
Torpol MS Sp. z o.o.*	0	0
Razem	9 008	9 008
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Wartość firmy na początek okresu:	9 008	9 008
Zwiększenia z tytułu korekty wartości firmy w spółkach zależnych	0	0
Zmniejszenia z tytułu korekty wartości firmy w spółkach zależnych	0	0
Razem wartość bilansowa na koniec okresu:	9 008	9 008

*Wartość firmy Torpol MS Sp. z o.o. wynosi 410 złotych.

Test na utratę wartości firmy i aktywów trwałych

Zgodnie z zasadami MSR 36 Zarząd Torpol S.A. przeprowadził test na utratę wartości aktywów trwałych, w tym niepodlegającej amortyzacji wartości firmy powstałej po nabyciu spółki Elmont (połączenie w 2011 roku) w wysokości 9 008 tysięcy złotych. Test został przeprowadzony poprzez porównanie wartości bilansowej aktywów z wartością odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

W wyniku zakupu spółki Elmont (2008 rok) a także późniejszego połączenia z Torpol S.A. (2011 rok) zaistniała synergia, która spowodowała zwiększenie działalności związanej z robotami na kontraktach kolejowych oraz bezpośrednio związanymi z nimi robotami elektroenergetycznymi, które stanowią nieodłączny element każdego kontraktu kolejowego. Zarząd Spółki połączył segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” z segmentem „Drogi kolejowe” kierując się podobieństwem cech gospodarczych, w tym m.in. podobieństwem procesów produkcyjnych oraz tą samą grupą odbiorców świadczonych usług. Segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” na dzień 31 grudnia 2014 przestał istnieć. Wartość firmy analizowana jest zatem na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jaki stanowi segment kolejowy.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustalono na podstawie wartości użytkowej. Wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem przyjęte w sześcioletnich budżetach finansowych zatwierdzonych przez Zarząd i wyrażone są w wartościach nominalnych.

Prognozowane przychody Spółki Torpol S.A. oszacowano na podstawie kontraktów, które Spółka Torpol S.A. posiada w swoim portfelu oraz na założeniu pozyskania nowych zleceń.

Analizowanym segmentem działalności Spółki jest budownictwo kolejowe, zatem kluczowym czynnikiem rozwoju Spółki będą inwestycje w infrastrukturę kolejową w Polsce. Zarząd zakłada wysokość prognozowanych przychodów w oparciu o ogłoszone plany inwestycyjne PKP PLK (Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku), udział spółki Torpol S.A. w rynku budownictwa kolejowego na poziomie 13,2% i prawdopodobieństwo pozyskania zleceń.

W okresie prognozy (2018-2023) Zarząd ponadto zakłada:

- średnią marżę brutto ze sprzedaży na poziomie 5,2%;
- nakłady inwestycyjne w latach 2018-2019 w łącznej wysokości 49 mln złotych (wspierając głównie segment robót torowych i sieciowych) oraz w kolejnych latach średnio 16 mln złotych rocznie, co obejmuje inwestycje o charakterze odtworzeniowym, konieczne do bieżącego utrzymania aktywów Spółki;
- amortyzację na poziomie nakładów inwestycyjnych w okresie rezydualnym;
- stopę dyskontową przed opodatkowaniem na poziomie 9,52%, liczonej jako średnioważony koszt kapitału własnego i obcego (WACC);
- stopę wzrostu wartości przepływów pieniężnych po okresie prognozy szczegółowej na poziomie 1,9%, odpowiadającemu poziomowi prognozowanej średniej inflacji;
- wartość zobowiązań oprocentowanych w wysokości 61 mln złotych;
- dyskonto z tytułu braku kontroli w wysokości 10%.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne obliczona na podstawie wartości użytkowej znacznie przekroczyła sumę wartości księgowej wartości firmy Elmont i aktywów trwałych spółki Torpol, które są związane z segmentem kolejowym.

Zdaniem Spółki, żadna racjonalna zmiana kluczowych założeń (przychód, marża, stopa dyskontowa) przyjętych do wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodka generującego środki pieniężne nie sprawi, że wartości bilansowe tego ośrodka przewyższą jego wartość odzyskiwalną.

23. Udział we wspólnych ustaleniach umownych

23.1. Wspólne działanie - NLF Torpol Astaldi spółka cywilna

Spółka posiada 50%-owy udział w spółce NLF Torpol Astaldi spółka cywilna z siedzibą w Łodzi zajmującej się działalnością w zakresie budowy dróg szynowych i kolei podziemnej. Udział w Spółce kwalifikowany jest jako wspólne działanie i ujmowany w sprawozdaniu jednostkowym zgodnie z udziałem w Spółce. Spółka NLF Torpol Astaldi spółka cywilna powołana została do prowadzenia kontraktu budowy dworca Nowa Łódź Fabryczna w imieniu konsorcjum, w którym Torpol S.A. posiada udział 40%. Finalnie całość uzyskanych przychodów i poniesionych kosztów na kontrakcie dzielona jest na konsorcjantów w proporcjach do posiadanego udziału w konsorcjum.

23.2. Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach

Spółka realizuje kontrakty długoterminowe na podstawie umów konsorcjalnych jako lider konsorcjum bez tworzenia odrębnych jednostek. Spółka traktuje udział w takich kontraktach jako udział we wspólnych działaniach jeżeli występuje współkontrola zgodnie z MSSF 11. W związku z powyższym Spółka rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko część wynikającą z udziału w konsorcjum.

Spółka nie ujęła w bilansie aktywów i zobowiązań przypadających na Partnerów konsorcjum.

24. Pozostałe aktywa

24.1. Rozliczenia międzyokresowe w aktywach

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Podatki i opłaty	10	14
Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe*	8 321	2 539
Prenumeraty	48	81
Ubezpieczenia	6 229	1 826
Pozostałe koszty dotyczące przychodów roku następnego	14	0
Pozostałe	234	87
Razem	14 856	4 547
- krótkoterminowe	7 788	3 906
- długoterminowe	7 068	641

* Koszty z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych zawieranych w celu zabezpieczenia należytego wykonania umów o usługi budowlane oraz usunięcia wad i usterek są rozliczane w koszty kontraktu w czasie jego trwania, a po zakończeniu kontraktu - do końca okresu gwarancyjnego. Koszty gwarancji dotyczące przyszłych okresów są ujmowane w ramach rozliczeń międzyokresowych w aktywach.

25. Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Spółka nie posiadała aktywów trwałych zaklasyfikowanych do sprzedaży.

26. Świadczenia pracownicze

Spółka wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks Pracy. W związku z tym Spółka na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Na dzień 1 stycznia	744	799
Utworzenie rezerwy	140	188
Zyski i straty aktuarialne	19	-225
Koszty wypłaconych świadczeń	-35	-18
Na dzień 31 grudnia	868	744

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Główne założenia przyjęte przez aktuarusza na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Stopa dyskontowa (%)	3,31	3,59
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50	2,50
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	2,50	2,50

Wskaźnik rotacji pracowników został przyjęty na podstawie danych historycznych Spółki.

Analiza wrażliwości – wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń:

	<i>31 grudnia 2017</i>		<i>31 grudnia 2016</i>	
	<i>Wzrost</i>	<i>Spadek</i>	<i>Wzrost</i>	<i>Spadek</i>
Zmiana przyjętej stopy dyskontowej o jeden punkt procentowy	-82	97	-71	84
Zmiana współczynnika rotacji o jeden punkt procentowy	-34	39	-30	34
Zmiana wynagrodzenia o jeden punkt procentowy	106	-86	84	-72

27. Zapasy

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Materiały (według ceny nabycia)	60 295	17 615
Towary (według ceny nabycia)	574	824
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	60 869	18 439
Krótkoterminowe*	60 869	18 439
Długoterminowe	0	0

*Zapasy przewidziane są do wykorzystania w ciągu roku obrotowego.

W 2017 roku w Spółce nie było zmian odpisów aktualizujących wartość zapasów (w 2016 roku nie było zmian odpisów aktualizujących).

Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytów lub pożyczek w 2017 roku oraz w 2016 roku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku ani na dzień 31 grudnia 2016 roku nie było zapasów wycenianych w cenie sprzedaży netto.

28. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności długoterminowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należności finansowe:		
Należności długoterminowe z tyt. kwot zatrzymanych	79	62
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	7 364	26 431
Należności długoterminowe ogółem	7 443	26 493

Należności krótkoterminowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należności finansowe:		
Należności z tytułu dostaw i usług:	237 435	216 824
Od jednostek pozostałych	236 637	214 041
Od jednostek powiązanych	798	2 783
Pozostałe należności finansowe	3 689	8 642
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	111	1 942
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych	0	5 418
Kaucje z tytułu zawartych umów handlowych	3 578	1 282
Należności niefinansowe:		
Należności z tytułu podatku dochodowego	0	14 032
Rozliczenie kontraktów budowlanych	102 015	30 060
Pozostałe należności niefinansowe	20 090	7 005
Wyplacone zaliczki	12 495	685
Pozostałe należności od jednostek powiązanych	0	140
VAT naliczony do rozliczenia w kolejnych okresach	5 105	5 966
Inne należności	2 490	214
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności ogółem netto	363 229	276 563
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	7 879	16 249
Odpis aktualizujący inne należności	294	294
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	371 402	293 106

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-60-dniowy termin płatności.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota należności, na których ustanowiono cesję będącą zabezpieczeniem umów kredytowych oraz umowy pożyczki wyniosła 118 770 tysięcy złotych.

Spółka wykonuje swoje usługi przede wszystkim na rzecz jednostek publicznych oraz pozyskujących środki z funduszy publicznych, w tym funduszy unijnych. Każde pozyskane zamówienie poprzedzone jest procedurą przetargową. Dzięki temu ryzyko kredytowe oceniane jest jako niskie.

Należności z tytułu dostaw i usług (brutto) o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Do jednego miesiąca	165 363	123 494
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	67 760	87 020
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	0	3 254
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	182	0
Powyżej 1 roku	0	0
Należności przeterminowane	12 009	19 305
Należności ogółem (brutto)	245 314	233 073
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	7 879	16 249
Należności netto	237 435	216 824

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Istotna część odpisów aktualizujących wartość należności w 2016 roku dotyczy wystawionych przez Spółkę not księgowych z tytułu kar umownych na realizowanym kontrakcie (2016 rok: 15 022 tysiące złotych). W związku z podpisaną w roku 2018 Ugodą (nota 37.1) z mocą obowiązywania na 31 grudnia 2017 roku noty księgowe zostały skorygowane a odpisy rozwiązane.

Należności z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Przeterminowane do jednego miesiąca	962	2 092
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	594	143
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	2 326	3 585
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	4 313	1 092
Przeterminowane powyżej 1 roku	3 814	12 393
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług brutto	12 009	19 305
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	7 879	16 249
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług netto	4 130	3 056

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	16 249	12 126
Zwiększenie	4 579	4 123
Zmiany w strukturze grupy Kapitałowej	0	0
Wykorzystanie	0	0
Odpisanie niewykorzystanych kwot (rozwiązanie odpisu)	-12 949	0
Reklasyfikacja do rezerwy na koszty	0	0
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	7 879	16 249

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług, które na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku były przeterminowane, ale nie uznano iż utraciły wartość i nie objęto odpisem.

	<i>Razem</i>	<i>Bieżące</i>	<i>Przeterminowane, lecz ściągalne</i>				
			<i>< 30 dni</i>	<i>30–90 dni</i>	<i>90–180 dni</i>	<i>180–360 dni</i>	<i>>360 dni</i>
31 grudnia 2017	237 435	233 306	654	593	1 477	1 148	257
31 grudnia 2016	216 824	213 768	2 091	142	476	86	261

29. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Na dwóch z kontraktów środki zgromadzone na rachunkach bankowych przeznaczone są wyłącznie na realizację danego kontraktu.

1) Na jednym z kontraktów budowlanych wpływ środków z rachunków potwierdza Partner Konsorcjum. Jednocześnie Torpol S.A. ma wpływ na wypłatę środków przynależnych Partnerowi Konsorcjum. W związku z aneksem do umowy rachunku bankowego w grudniu 2016 roku rachunek Konsorcjum zmienił status z rachunku powierniczego na rachunek bankowy. W efekcie Spółka na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentuje 100% środków zgromadzonych na tym rachunku. Wcześniej prezentowano 40% środków zgromadzonych na rachunku zgodnie z udziałem Spółki w Konsorcjum. Zwiększenie środków pieniężnych w kwocie 52 506 tysięcy złotych odpowiadającej 60% środków pieniężnych zdeponowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku nie stanowi faktycznego przepływu pieniężnego, dlatego w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych zaprezentowano je w ramach uzgodnienia bilansowej zmiany stanu środków pieniężnych.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Saldo wyżej opisanych środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2017 roku 10 463 tysiące złotych,
- na dzień 31 grudnia 2016 roku 87 510 tysięcy złotych

2) Na drugim z kontraktów budowlanych wypływ środków z rachunków powierniczych realizowany jest na podstawie przygotowanej szczegółowej dokumentacji pozytywnie, pisemnie zweryfikowanej przez Doradcę Technicznego.

Saldo środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty na wyżej opisanym kontrakcie wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2017 roku 0 złotych,
- na dzień 31 grudnia 2016 roku 92 928 tysięcy złotych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne w banku i w kasie	183 987	204 757
Lokaty krótkoterminowe	0	0
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	183 987	204 757
W tym kwoty na realizację konkretnych kontraktów	10 463	180 438

30. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania przepływów pieniężnych przedstawia poniższa tabela:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
1. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności operacyjnej:	-616	971
-korekta – kapitał własny	-616	971
2. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności inwestycyjnej:	-603	-571
-korekta –rachunkowość komponentów	-603	-571
3. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności finansowej:	9 152	0
-korekta – leasing zwrotny	9 152	0
4. Pozycja "Zmiana stanu należności"	-79 831	-125 440
-bilansowa zmiana stanu należności i rozliczeń z tyt. kontraktów budowlanych	-67 616	-137 948
-korekta należności – naliczone odsetki i pożyczki	1 839	506
- korekta należności – zaliczka na ŚT	0	0
- korekta wycena forward, opcje	-68	0
- korekta należności – podatek dochodowy	-13 986	12 002
5. Pozycja "Zmiana stanu zapasów"	-42 430	1 917
-bilansowa zmiana stanu zapasów	-42 430	1 905
-korekta – sprzedaż	0	12
6. Pozycja "Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek"	188 613	-58 390
-bilansowa zmiana stanu zobowiązań i rozliczeń z tyt. kontraktów budowlanych	183 487	3 061
-korekta zobowiązań – wycena	2 885	2 708
-korekta zobowiązań – zobowiązania inwestycyjne	3 884	-3 924
-korekta zobowiązań – odsetki	-325	-701
-korekta zobowiązań – leasing	-1 318	-7 028
-korekta zobowiązań – zmiana statusu rachunku bankowego	0	-52 506

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

7. Pozycja "Zmiana stanu rezerw"	-10 029	-9 958
-bilansowa zmiana stanu rezerw	-10 029	-9 958
8. Pozycja "Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych"	-763	-5 850
-bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-728	-5 927
-korekta – aktywo na podatek odroczone nierozliczane przez wynik	-35	77
9. Pozycja "Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych"	-15 389	-3 945
-bilansowa zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	-5 051	-11 248
-korekta - amortyzacja	-13 269	-13 967
-korekta – sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	-66	-1 755
-korekta – zysk na działalności inwestycyjnej	-58	440
-korekta – zobowiązania inwestycyjne	-3 884	3 924
-korekta – naprawy rewizyjne	602	561
-korekta – leasing finansowy	11 866	18 100
-korekta – zaliczka na ŚT	-5 529	0

31. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Zgodnie z uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 6 czerwca 2017 roku zysk Spółki za rok kończący się 31 grudnia 2016 został przeznaczony:

- 1) 5 253 900,98 złotych na zwiększenie kapitału rezerwowego,
- 2) 10 106 800,00 złotych na wypłatę dywidendy.

Dzień dywidendy został ustalony na 10 (dziesiąty) dzień liczony od dnia następującego po dniu podjęcia uchwały w sprawie podziału zysku netto wypracowanego przez Spółkę w roku obrotowym 2016.

Dywidenda została wypłacona 30 września 2017 roku.

32. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe

32.1. Kapitał podstawowy

Kapitał akcyjny	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
TF Silesia Sp. z o.o.	1 746	1 746
Nationale-Nederlanden OFE	440	440
PKO TFI	395	395
Pozostali	2 013	2 013
Razem	4 594	4 594

32.1.1 Wartość nominalna udziałów/akcji

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której dotychczasowy właściciel Polimex – Mostostal sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Akcje serii A oraz akcje serii B dają te same prawa. Cena nominalna oferowanego akcji i praw do akcji to 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu ówczesnego, jedyne go akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji w pełni opłaconych) o wartości nominalnej 0,20 zł każda. Wszystkie wyemitowane akcje są akcjami zwykłymi, na okaziciela, dającymi prawo do 1 głosu.

W roku 2017 i w roku 2016 nie było zmian w kapitale zakładowym Spółki.

Zgodnie ze statutem Spółki do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy podejmowanie uchwał w sprawie podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego.

32.1.2 Akcjonariusze o znaczącym udziale

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
TF Silesia Sp. z o.o.		
udział w kapitale	38%	38%
udział w głosach	38%	38%
Nationale-Nederlanden OFE		
udział w kapitale	9,58%	9,58%
udział w głosach	9,58%	9,58%
PKO TFI		
udział w kapitale	8,59%	8,59%
udział w głosach	8,59%	8,59%

32.2. Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe

	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe*</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji poniżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Pozostały kapitał zapasowy</i>	<i>Razem</i>
Na dzień 1 stycznia 2017	133 457	54 617	4 301	192 375
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	5 254	0	0	5 254
Na dzień 31 grudnia 2017	138 711	54 617	4 301	197 629
Na dzień 1 stycznia 2016	117 305	54 617	4 301	176 223
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	16 152	0	0	16 152
Na dzień 31 grudnia 2016	133 457	54 617	4 301	192 375

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

Pozostałe kapitały rezerwowe zgodnie ze Statutem Spółki Akcyjnej tworzone są na pokrycie szczególnych strat lub wydatków.

32.3. Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych od dnia przekształcenia w spółkę akcyjną, Spółka jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przeznacza się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu Spółki, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego Spółki. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie. Jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym Spółki i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka spełniła wymogi w zakresie wysokości kapitału zapasowego przewidziane w Kodeksie Spółek Handlowych.

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez Walne Zgromadzenie do wypłaty. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji. Jeżeli akcje nie są całkowicie pokryte, zysk rozdziela się w stosunku do dokonanych wpłat na akcje (art. 347 KSH). Zgodnie z § 20 ust. III Statutu Spółki, zysk pozostały po dokonaniu obowiązkowych odpisów przeznaczony jest w pierwszej kolejności na pokrycie straty za lata ubiegłe.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku istnieje ograniczenie dotyczące wypłaty dywidendy wynikające z umów finansowych z bankiem DNB Bank Polska S.A. oraz Bankiem Gospodarstwa Krajowego. W umowie z DnB Bank Polska S.A. znajduje się zapis, że Kredytobiorca dołoży wszelkich starań, aby akcjonariusze Kredytobiorcy nie podejmowali decyzji o wypłacie dywidendy, jeżeli podjęcie takiej decyzji spowodowałoby naruszenie warunków umowy. W umowach z Bankiem Gospodarstwa Krajowego znajduje się zapis, że Zleceniodawca wypłaci dywidendę, o ile będą spełnione warunki finansowania określone w umowie przed i po wypłacie dywidendy. Dywidenda może zostać wypłacona także w sytuacji, w której wystąpi niespełnienie warunków finansowania i BGK wcześniej wyrazi zgodę na wypłatę dywidendy oraz poinformuje, że nie skorzysta z zastosowania sankcji przewidzianych w umowie z tytułu niedotrzymania warunków umowy.

33. Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W dniu 30 lipca 2015 roku Spółka podjęła uchwałę w sprawie emisji obligacji serii A.

W dniu 31 lipca 2015 roku zarząd Spółki, na podstawie zbudowanej książki popytu podjął uchwałę w sprawie przydziału 40 000 obligacji serii A o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych i o łącznej wartości 40 milionów złotych.

W dniu 6 sierpnia 2015 roku (dzień emisji) obligacje serii A zostały wprowadzone do Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i w związku z powyższym w tej dacie zostały zapisane na rachunkach inwestorów. Obligacje są obligacjami zwykłymi, niezabezpieczonymi, zdematerializowanymi, na okaziciela i zostały wyemitowane w trybie art. 33 pkt 2 ustawy o obligacjach z dnia 15 stycznia 2015 roku (Ustawa o obligacjach). Z tytułu obligacji przysługują wyłącznie świadczenia pieniężne. Wykup obligacji nastąpi w terminie 36 miesięcy od dnia ich przydziału. Spółka posiada prawo wcześniejszego wykupu obligacji na zasadach określonych w warunkach emisji obligacji. Oprocentowanie obligacji zostało ustalone na poziomie WIBOR 6M + 2% i będzie wypłacane w sześciomiesięcznych okresach odsetkowych z zastrzeżeniem, iż z uwagi na dostosowanie okresów odsetkowych do półrocznych okresów kalendarzowych pierwszy i ostatni okres odsetkowy zostały ustalone na okres inny niż sześciomiesięczny. Obligacje nie są zabezpieczone.

Spółka zobowiązała się do utrzymania poniższych wskaźników finansowych:

- wskaźnik zadłużenia netto rozumianego jako stosunek zadłużenia finansowego netto do EBITDA nie będzie większy niż 4.0x na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku,
- wskaźnik kapitałowy (rozumiany jako stosunek kapitału własnego do wartości aktywów ogółem) będzie na poziomie nie niższym niż 20% na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku.

W dniu 2 listopada 2015 roku Spółka powzięła informację o podjęciu uchwały przez spółkę BondSpot S.A. w sprawie wprowadzenia obligacji do alternatywnego systemu obrotu na Catalist.

W dniu 29 maja 2017 roku Zarząd TORPOL S.A. podjął decyzję o zamiarze dokonania przedterminowego wykupu wszystkich obligacji serii A na żądanie Spółki. Dzień ustalenia świadczeń z tytułu wcześniejszego wykupu obligacji został wyznaczony na 22 czerwca 2017 roku, a dzień wcześniejszego wykupu miał miejsce 28 czerwca 2017 roku. Wykupem zostały objęte wszystkie tj. 40.000 obligacji serii A o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych (Obligacje). Obligacje zostały wykupione zgodnie z punktem 10.1 Warunków Emisji obligacji serii A (WEO).

34. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

	<i>Termin spłaty</i>	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Krótkoterminowe			
Kredyt w rachunku kredytowym (Credit Agricole Bank Polska S.A.)		0	10 419
Towarzystwo Finansowe SILESIA Sp. z o.o.		0	17 059
Kredyt w rachunku kredytowym (DnB Bank Polska S.A.)	28 luty 2019	0	0
Kredyt w rachunku bieżącym (PEKAO S.A.)	31 lipca 2018	0	0
Kredyt w rachunku bieżącym (mBank S.A.)	8 marca 2019	0	0
Kredyt w rachunku bieżącym (Bank Handlowy w Warszawie S.A.)	2 maja 2019	0	0
Odsetki		0	29
Razem		0	27 507

Spółka zawarła w 2017 roku umowy pożyczki, na podstawie których po uzyskaniu uprzedniej zgody pożyczkodawcy uruchamiane są transze pożyczek do wysokości przyznanego limitu. Na dzień 31.12.2017 r. wykorzystanie pożyczek wyniosło:

- 1) Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. – 0 PLN
- 2) Torpol Norge AS – 0 NOK
- 3) Torpol d.o.o. – 88 tysięcy HRK

Do dnia publikacji sprawozdania suma uruchomionych transz dla Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. wynosiła 2 054 tysiące złotych, a dla Torpol Norge AS 13 000 tysięcy NOK.

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Lp.	Bank kredytujący / pożyczkodawca	Kwota i waluta kredytu wg umowy (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu kredytu / pożyczki - krótkoterminowe (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu odsetek – waluta (w tysiącach)	Termin spłaty	Rodzaj kredytu	Oprocentowanie	Zabezpieczenie kredytu		
								Zastawy rejestrowe	Hipoteki	Cesje/Poręczenia / Weksle / Oświadczenia
1	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	20 000 PLN	0 PLN	3 PLN	2 maja 2019	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy zgrzewarkaszyn typu KCM-005Y1 na podwoziu dwudrogowym DAF 105 FX FKA wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową 2) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 par. 1 ust. 5 Kpc do kwoty 30 mln złotych
2	DnB Bank Polska S.A.	17 000 NOK	0 NOK	0 NOK	29 czerwca 2018	kredyt w rachunku kredytowym	OIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 25,5 mln NOK Torpol S.A. oraz TORPOL NORGE AS, 3) Mortgage on receivables zgodnie z prawem norweskim (wierzycelność wynikająca z rachunku TORPOL NORGE NUF oraz rachunku TORPOL NORGE AS prowadzonych przez DnB ASA w Norwegii)
3	DnB Bank Polska S.A.	500 NOK	0 NOK	0 NOK	28 lutego 2019	kredyt w rachunku kredytowym	OIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 750 tysięcy NOK Torpol S.A. oraz TORPOL NORGE AS, 3) Mortgage on receivables zgodnie z prawem norweskim (wierzycelność wynikająca z rachunku TORPOL NORGE NUF oraz rachunku TORPOL NORGE AS prowadzonych przez DnB ASA w Norwegii)
4	Bank PEKAO S.A.	9 500 PLN	0 PLN	1 PLN	31 lipca 2018	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na 3 transporterach materiałów sypkich MFS 40 wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 3) oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 par. 1 pkt 5 Kpc do kwoty 11,4 mln złotych

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

TORPOL S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
 (w tysiącach złotych)

5	mBank S.A. (współkredytobiorcą jest Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.	15 000 PLN	0 PLN	7 PLN	8 marca 2019	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR ON + marża Banku	brak	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Torpol S.A. 2) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.. 3) solidarna odpowiedzialność Torpol S.A. i Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.
Razem PLN		44 500 PLN	0 PLN	11 PLN						
Razem NOK		17 500 NOK	0 NOK	0 NOK						
kurs z dnia 31 grudnia 2017		0,4239								
Razem w PLN		51 918 PLN	0 PLN	11 PLN						

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

35. Rezerwy

35.1. Zmiany stanu rezerw

	<i>Rezerwy na naprawy gwarancyjne</i>	<i>Świadczenia po okresie zatrudnienia</i>	<i>Rezerwa na sprawę sporną*</i>	<i>Rezerwa na koszty kontraktów</i>	<i>Rezerwa na straty na kontraktach</i>	<i>Ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2017	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321
Utworzone w ciągu roku obrotowego	0	162	1 555	0	0	1 717
Wykorzystane	0	38	0	0	204	242
Rozwiązane	0	0	11 504	0	0	11 504
Na dzień 31 grudnia 2017	2 061	868	113	1 250	0	4 292
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2017	2 061	70	113	1 250	0	3 494
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2017	0	798	0	0	0	798
Razem	2 061	868	113	1 250	0	4 292
Na dzień 1 stycznia 2016	2 061	799	9 511	10 546	1 362	24 279
Utworzone w ciągu roku obrotowego	0	188	551	0	204	943
Wykorzystane	0	17	0	0	0	17
Rozwiązane	0	226	0	9 296	1 362	10 884
Na dzień 31 grudnia 2016	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2016	2 061	52	10 062	1 250	204	13 629
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2016	0	692	0	0	0	692
Razem	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321

* Rezerwa dotyczy sprawy spornej z podwykonawcą. Opis spraw sądowych – nota 37.1.

Spółka tworzy rezerwy metodą szczegółowej identyfikacji analizując ryzyko związane z poszczególnymi transakcjami.

Spółka tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych odnotowanych w latach ubiegłych. Spółka na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazała rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w kwocie 2 061 tysięcy złotych (2016 rok: 2 061 tysięcy złotych).

35.2. Inne rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka nie utworzyła innych rezerw.

36. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

36.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania długoterminowe

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Rezerwy	798	692
Zobowiązania finansowe:		
Obligacje długoterminowe	0	40 000
Pozostałe zobowiązania finansowe	57 671	53 089
Zobowiązania z tytułu leasingu	45 085	47 125
Zobowiązania finansowe inne	5 531	0
Zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	7 055	5 964
Razem	58 469	93 781

Zobowiązania krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Zobowiązania finansowe:		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	210 324	255 673
Wobec jednostek powiązanych	1 333	8 308
Wobec jednostek pozostałych	208 991	247 365
Kredyty i pożyczki	0	27 507
Pozostałe zobowiązania finansowe	18 332	18 550
Zobowiązania z tytułu leasingu	10 535	10 786
Zobowiązania z tyt. zakupu środków trwałych	40	3 924
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	3 021	3 106
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	4 736	734
Zobowiązania niefinansowe:		
Podatek dochodowy od osób prawnych	0	0
Rozliczenie kontraktów budowlanych i przychodów przyszłych okresów	21 156	30 373
Kontrakty budowlane	19 242	27 802
Rozliczenie międzyokresowe przychodów	1 914	2 571
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	238 268	4 579
Podatek VAT	21 377	202
Podatek dochodowy od osób fizycznych	896	803
Pozostałe z tytułu podatków ceł i ubezpieczeń społecznych	2 969	2 792
Zaliczki otrzymane na dostawy	212 828	672
Inne zobowiązania	198	110
Rozliczenia międzyokresowe (nota 36.2)	14 660	5 080
Rezerwy (nota 35.1)	3 494	13 629
Razem	506 234	355 391

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań:

- Transakcje z podmiotami powiązаныmi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe).
- Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są oprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 30 dniowych.
- Zobowiązanie publicznoprawne są płacone zgodnie z terminami płatności regulowanymi przez polskie przepisy prawa. Zobowiązania w stosunku do pracowników są regulowane do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą koszty wynagrodzeń.
- Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane na podstawie zaakceptowanych not odsetkowych.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Do jednego miesiąca	139 626	129 339
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	56 703	62 583
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	5 035	415
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 048	16 813
Powyżej 1 roku	2	311
Zobowiązania przeterminowane	7 910	46 212
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług ogółem	210 324	255 673

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Przeterminowane do jednego miesiąca	2 225	27 679
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	963	16 565
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	3 499	1 512
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 222	387
Przeterminowane powyżej 1 roku	1	69
Zobowiązania przeterminowane ogółem	7 910	46 212

36.2. Rozliczenia międzyokresowe w pasywach

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu:		
Niewykorzystanych urlopów	3 252	2 823
Premii i nagród	411	492
Badania sprawozdania finansowego	50	125
Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów dot. podwykonawców	10 682	1 371
Sprawy sporne	175	266
Pozostałe	90	3
Razem	14 660	5 080
- krótkoterminowe	14 660	5 080
- długoterminowe	0	0

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

37. Zobowiązania warunkowe

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	672 688	449 942
Poręczenia	6 300	4 580
Weksle własne	2 500	0
Umowy trójstronne	15 032	9 602
Inne zobowiązania warunkowe	17 155	629
Razem zobowiązania warunkowe	713 675	464 753

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki i towarzystwa ubezpieczeniowe na rzecz kontrahentów Spółki na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do Spółki z tytułu realizowanych kontraktów budowlanych. Instytucjom finansowym przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec Spółki. Ewentualny przewidywany czas wypływów środków pieniężnych trudno określić. Zobowiązania warunkowe z tytułu umów trójstronnych to przede wszystkim zobowiązania z tytułu solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółek zależnych wobec banków oraz wobec towarzystw ubezpieczeniowych, które wystawiły gwarancje na zlecenie spółek zależnych.

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

37.1. Sprawy sądowe

Sprawy prowadzone przeciwko Spółce

Lp.	Opis przedmiotu sporu	Wartość przedmiotu sporu	Nazwa strony przeciwnej	Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie	Etap sprawy
1	O zapłatę	19 556 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. oraz Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	W związku z rozliczeniem wzajemnych roszczeń na mocy Ugody Systra S.A. oraz Systra Sotecni S.p.A. otrzymali od Konsorcjum 22 700 tysięcy złotych, co wyczerpuje w całości oraz ostatecznie wszelkie roszczenia pomiędzy Konsorcjum a Systra oraz Systra Sotecni S.p.A. Zgodnie z ustaleniami uznanie rachunku Systra kwotą stanowiącą przedmiot Ugody, co nastąpiło 22 lutego 2018 roku, oznacza formalne wejście w życie Ugody. Wyżej wymieniona kwota została zapłacona przez Konsorcjum zgodnie z udziałem przypadającym na poszczególnych konsorcjantów. Zapłata przez Konsorcjum na rzecz byłych kontrahentów wyżej wymienionej kwoty nie ma negatywnego wpływu na wyniki finansowe Spółki.
2	O zapłatę	6 939 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
3	O zapłatę	1 359 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. i Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
4	O zapłatę	8 773 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
5	O zapłatę	1 179	Smay Sp. z o.o.	Sąd Okręgowy w Krakowie	Pozew opiera się na uznaniu umowy zawartej pomiędzy Smay Sp. z o.o. a podwykonawcą za umowę o roboty budowlane i w związku z tym solidarnej odpowiedzialności z art. 647 (1) k.c. pozwanej. Spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości ponieważ umowa na podstawie której dochodzone jest roszczenie była umową dostawy sprzętu, ponadto dostawca nie był Spółce zgłoszony w trybie art. 647 (1) par. 3 k.c. Sprawa w toku.

W oparciu o opracowania prawne Zarząd Spółki podjął decyzję o niezawiązywaniu rezerwy na sprawę wymienioną w punkcie 5.

Sprawy prowadzone z wniosku Spółki

Lp.	Opis przedmiotu sporu	Wartość przedmiotu sporu	Nazwa strony przeciwnej	Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie	Etap sprawy
1	O zapłatę	33 028 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. oraz Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	W związku z rozliczeniem wzajemnych roszczeń na mocy Ugody Systra S.A. oraz Systra Sotecni S.p.A. otrzymali od Konsorcjum 22 700 tysięcy złotych, co wyczerpuje w całości oraz ostatecznie wszelkie roszczenia pomiędzy Konsorcjum a Systra oraz Systra Sotecni S.p.A. Zgodnie z ustaleniami uznanie rachunku Systra kwotą stanowiącą przedmiot Ugody, co nastąpiło 22 lutego 2018 roku, oznacza formalne wejście w życie Ugody. Wyżej wymieniona kwota została zapłacona
2	O zapłatę	82 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

3	Zawezwanie do próby ugodowej	16 361 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. i Systra-Soteczni S.p.A.	Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu	przez Konsorcjum zgodnie z udziałem przypadającym na poszczególnych konsorcjantów. Zapłata przez Konsorcjum na rzecz byłych kontrahentów wyżej wymienionej kwoty nie ma negatywnego wpływu na wyniki finansowe Spółki.
4	O zapłatę	12 440 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. i Systra-Soteczni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
5	O zapłatę	48 248 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	PKP PLK S.A., Miasto Łódź i PKP S.A.	Sąd Okręgowy w Łodzi	W dniu 18 września 2017 r. Konsorcjum wniosło przeciwko Zamawiającemu pozew o zapłatę 48.248.259,04 zł tytułem wynagrodzenia za roboty dodatkowe w zakresie odtworzenia replik starego dworca wraz z zadaszeniem nowego Dworca Łódź Fabryczna. Sędzia referent w niniejszej sprawie złożył wniosek o wyłączenie go od rozpoznania tej sprawy z uwagi na to, że żona sędziego jest zatrudniona przez jednego z pozwanych - Miasto Łódź. Postanowieniem z dnia 13 października 2017 r. Sąd oddalił wniosek sędziego referenta o jego wyłączenie. W dniu 2 stycznia 2018 r. pełnomocnik PKP PLK S.A. wniósł odpowiedź na pozew. W dniu 9 stycznia 2018 r. pełnomocnik PKP S.A. wniósł odpowiedź na pozew. W dniu 10 stycznia 2018 r. pełnomocnik Miasta Łodzi wniósł odpowiedź na pozew. Do dnia dzisiejszego nie został jeszcze wyznaczony termin rozprawy.
6	O zapłatę	1 406 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Miasto Łódź	Sąd Okręgowy w Łodzi	W dniu 6 grudnia 2017 r. Konsorcjum wniosło pozew przeciwko Miastu Łódź, o zasądzenie od Miasta łódź na rzecz Konsorcjum kwoty 1.406.237,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi. Powództwo obejmuje roszczenia Konsorcjum o zwrot nienależnego świadczenia w postaci wartości usług realizowanych bez podstawy umownej na rzecz Miasta Łódź polegających na konserwacji i utrzymaniu systemów i urządzeń zlokalizowanych w części miejskiej Dworca Łódź Fabryczna oraz części wspólnej Dworca w zakresie, za jaki odpowiada Miasto Łódź w okresie od 1 stycznia 2017 r. od 31 sierpnia 2017 r. (przedświadczenie). W dniu 15 stycznia 2018 r. został wysłany do Miasta Łódź odpis pozwu. Nie został jeszcze wyznaczony termin rozprawy.
7	O zapłatę	34 017 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	PKP PLK S.A., Miasto Łódź i PKP S.A.	Sąd Okręgowy w Łodzi	W dniu 21 grudnia 2017 r. Konsorcjum złożyło pozew przeciwko Zamawiającemu, wnosząc o zasądzenie od Zamawiającego na rzecz Konsorcjum kwoty 34.017.785,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozwem dochodzone są roszczenia odszkodowawcze z tytułu niewykonania bądź nienależytego wykonania przez Zamawiającego ciężących na nim (nich) zgodnie z Kontraktem Głównym oraz ustawą obowiązków, które doprowadziło do zakłóceń w realizacji inwestycji. Roszczenia sformułowane w pozwie obejmują wyłącznie koszty pośrednie, tj. koszty ogólne budowy oraz koszty ogólnego zarządu, poniesione przez Konsorcjum w związku z zaistnieniem zakłóceń i przedłużeniem Czasu na Ukończenie na podstawie aneksu nr 7 do Kontraktu Głównego. Obecnie nie został jeszcze wyznaczony pierwszy termin rozprawy/posiedzenia organizacyjnego.

Należności, których dotyczą wyżej opisane sprawy nie zostały rozpoznane w przychodach Spółki.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

37.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Systemu podatkowy w Norwegii jest spójny i dokładnie uregulowany. Stopień stabilności systemu podatkowego jest określany jako wyższy w porównaniu z systemem podatkowym w Polsce.

Rozliczenia podatkowe w Polsce mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat (w Norwegii przez okres 10 lat), począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Spółki mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

Zarząd Spółki ocenił skutki podatkowe wyodrębnienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego. Zarząd w dniu 22 marca 2012 otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku VAT oraz w dniu 4 kwietnia 2012 roku otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych, a także oszacował, że Spółka w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło 6 581 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2016 roku. W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd Spółki dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy. Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie zidentyfikowano policzalnego ryzyka podatkowego.

38. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi w roku 2017:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług, materiałów i inne</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Udzielone pożyczki</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Otrzymane pożyczki</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług</i>
I Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:						
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o.	-	396	-	-	-	-
II Jednostki zależne:						
Torpol Norge A.S.	1 553	21 700	-	3 975	-	175
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	536	-	-	5	-	-
Torpol d.o.o. za usługa	-	-	54	-	-	-
III Wspólne przedsięwzięcie:						
Lineal Sp. z o.o.	61	1 711	-	1	-	1 158

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi w roku 2016:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług i materiałów</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Udzielone pożyczki</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Otrzymane pożyczki</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług</i>
I Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:						
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o.	-	142	-	-	17 056	-
II Jednostki zależne:						
Torpol Norge A.S.	2 784	46 937	-	2 674	-	7 821
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	109	-	910	105	-	-
III Wspólne przedsięwzięcie:						
Lineal Sp. z o.o.	-	-	18	-	-	-
IV Powiązania osobowe:						
Wallet Małgorzata Sweklej*	4	1 088	-	4	-	487
	-	97	-	-	-	-

* Rodzaj powiązania – członkowie bliskiej rodziny członka organu zarządzającego. Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2016 powiązanie nie występowało.

38.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z podmiotami powiązаныmi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe i finansowe).

38.2. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym Spółka nie udzieliła pożyczek Członkom Zarządu i Rady Nadzorczej.

38.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Spółki

38.3.1 Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zarząd	1 988	3 359
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	1 821	2 739
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	167	620
Rada Nadzorcza	416	468
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	416	468
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0	0
Razem	2 404	3 827

Spółka jako kadrę kierowniczą traktuje Zarząd Spółki.

39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za okres zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku, dnia 31 grudnia 2016 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017*</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016*</i>
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego oraz przegląd sprawozdania finansowego półrocznego	150	127
Wydatki bieżące związane z badaniem sprawozdania finansowego	5	5
Usługi doradztwa	0	0
Razem	155	132

*Dotyczy spółki Ernst&Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.

40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Spółka, należą obligacje, kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Spółki. Spółka posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Zasadą stosowaną przez Spółkę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem finansowym jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Spółki obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Spółka monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

40.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Spółki na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych.

W celu zabezpieczenia się przed wahaniem stóp procentowych Spółka zawarła następujące transakcje:

Data zawarcia:	29 czerwca 2017
Strona transakcji:	DNB Bank Polska S.A.
Instrument zabezpieczający:	opcja CAP na stopę procentową
Wartość nominalna:	10 mln NOK
Horyzont obowiązywania zabezpieczenia:	03 kwietnia 2018
Parametry zabezpieczenia:	stopa strike 1,50% (NIBOR 1M)
Dodatkowe warunki:	-

W roku 2017 nie wystąpiły transakcje objęte rachunkowością zabezpieczeń.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej).

	Wartość narażona na ryzyko	Zwiększenie / zmniejszenie	
		+1%	-1%
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 036	1 840	-1 840
Kredyty bankowe	0	0	0
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	918	-556	556
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 398	2 047	-2 047
Kredyty bankowe	455	-275	275
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	961	-579	579
Obligacje długoterminowe	664	-400	400

Dla powyższych wyliczeń założono, że ryzyko stopy procentowej dotyczy głównie kredytów bankowych oraz zobowiązań z tytułu leasingu. Do wyliczenia wartości narażonej na ryzyko przyjęto, że WIBOR 1 m na dzień 31 grudnia 2017 roku 1,65% (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 1,66%).

40.2. Ryzyko walutowe

Spółka narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę operacyjną sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta wyceny. W roku 2017 przychody denominowane w euro wyniosły w przeliczeniu na walutę sprawozdania 17 tysięcy złotych co stanowi nieco ponad 0% obrotu (w roku 2016 1 tysiąc złotych co stanowiło nieco ponad 0%).

Przedstawicielstwo Spółki w Norwegii osiąga przychody z tytułu realizacji kontraktów w Norwegii w koronach norweskich (NOK). Ze względu na fakt, że koszty są ponoszone również w koronach norweskich Spółka ocenia ryzyko walutowe jako niematerialne.

Spółka stara się negocjować warunki zabezpieczających instrumentów pochodnych w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia. Poza tym Spółka podejmuje działania mające na celu minimalizowanie ryzyka walutowego poprzez podpisywanie umów z podwykonawcami, wyrażonych w walucie kontraktowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka ze względu na znikomy udział sprzedaży w walucie obcej nie zabezpieczyła transakcji sprzedaży denominowanych w walutach obcych.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe wahania kursu euro przy założeniu niezmienności innych czynników.

	wartość bilansowa w EUR	wartość bilansowa w PLN po kursie wyceny bilansowej	wpływ na wynik finansowy brutto	
			wzrost 4%	spadek 4%
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017				
Środki pieniężne	0	0	0	0
Należności	36	150	6	-6
Zobowiązania	757	3 157	-126	126
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016				
Środki pieniężne	0	0	0	0
Należności	32	142	6	-6
Zobowiązania	914	4 044	-162	162

40.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Spółki związane jest głównie z należnościami z tytułu dostaw i usług. Spółka zawiera transakcje przede wszystkim z jednostkami sektora publicznego – kontrahenci o wysokiej wiarygodności i weryfikowalnej zdolności kredytowej. Podstawowym odbiorcą usług są PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., a także jednostki samorządów terytorialnych. Dlatego też narażenie Spółki na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne. Służby finansowe monitorują na bieżąco stan należności ograniczając ryzyko nieściągalności.

Spółka współpracuje z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności. Wolne środki pieniężne Spółka lokuje w kilku bankach ograniczając tym samym ryzyko dotyczące środków płynnych. Informacje o jakości kredytowej banków Spółka czerpie z niezależnej agencji ratingowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku blisko 32% środków pieniężnych utrzymywana jest na rachunkach jednego z banków (na 31 grudnia 2016 około 45%).

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe jest równa wartości bilansowej następujących instrumentów finansowych:

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe (wartość księgową)	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne	183 987	152 251
Należności brutto	260 919	262 076

40.4. Ryzyko koncentracji

Spółka realizuje kontrakty głównie dla jednostek sektora publicznego. Około 96% przychodów ze sprzedaży usług zrealizowanych w 2017 roku (również 87% w roku 2016) pochodziło z tytułu prac realizowanych na rzecz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Pozostała część sprzedaży dotyczyła robót wykonywanych na rzecz innych jednostek samorządowych. Tak duża koncentracja sprzedaży na rzecz jednego podmiotu powoduje ryzyko wystąpienia zatorów płatniczych w odniesieniu do kontraktów, które PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. finansuje ze środków własnych.

40.5. Ryzyko związane z płynnością

Spółka monitoruje ryzyko braku funduszy poprzez okresowe planowanie płynności. Spółka uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Spółki jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, umowy leasingu finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

31 grudnia 2017	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	3 154	9 220	32 412	18 213	62 999
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	7 055	0	7 055
Obligacje długoterminowe	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	0	199 517	10 804	3	0	210 324

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych	0	40	0	0	0	40
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	3 021	0	0	0	3 021
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	0	4 736	0	0	0	4 736
Inne zobowiązania	0	198	0	0	0	198
	<u>0</u>	<u>210 666</u>	<u>20 024</u>	<u>39 470</u>	<u>18 213</u>	<u>288 373</u>

<i>31 grudnia 2016</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	27 507	0	0	27 507
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	3 329	9 331	34 580	18 325	65 565
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	4 501	1 907	6 408
Obligacje długoterminowe	0	0	0	40 000	0	40 000
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	0	236 166	19 127	380	0	255 673
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych	0	3 924	0	0	0	3 924
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	3 106	0	0	0	3 106
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	0	734	0	0	0	734
Inne zobowiązania	0	110	0	0	0	110
	<u>0</u>	<u>247 369</u>	<u>55 965</u>	<u>79 461</u>	<u>20 232</u>	<u>403 027</u>

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

41. Instrumenty finansowe

41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Według oceny Spółki wartość godziwa środków pieniężnych, krótkoterminowych lokat, należności z tytułu dostaw i usług, kredytów w rachunku bieżącym oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych nie odbiega od wartości bilansowych głównie ze względu na krótki termin zapadalności.

41.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i prowinzji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		2 370	-926	0	0	1 444
Aktywa finansowe	UdtW	0	0	0	0	0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	628	-926	0	0	-298
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	1 742	0	0	0	1 742
Zobowiązania finansowe		-3 701	0	0	43	-3 658
Kredyt w rachunku bieżącym	PZFWgZK	-725	0	0	0	-725
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	-2 976	0	0	43	-2 933
Razem		-1 331	-926	0	43	-2 214

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i provizji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		2 846	707	-53	0	3 500
Aktywa finansowe	UdtW	0	394	0	0	394
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	519	313	-53	0	779
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	2 327	0	0	0	2 327
Zobowiązania finansowe		-5 231	-368	0	144	-5 455
Kredyt w rachunku bieżącym	PZFwgZK	-1 353	0	0	0	-1 353
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFwgZK	-3 878	-368	0	144	-4 102
Razem		-2 385	339	-53	144	-1 955

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

41.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Spółki narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2017 - Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	183 987	0	0	0	0	0	183 987
Obligacje długoterminowe	0	0	0	0	0	0	0
Kredyty w rachunku kredytowym i pożyczka	0	0	0	0	0	0	0
Leasing	-10 535	-9 365	-7 408	-6 132	-5 221	-16 959	-55 620
Razem	173 452	-9 365	-7 408	-6 132	-5 221	-16 959	128 367

31 grudnia 2016 - Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	204 757	0	0	0	0	0	204 757
Obligacje długoterminowe	0	-40 000	0	0	0	0	-40 000
Kredyty w rachunku kredytowym i pożyczka	-27 507	0	0	0	0	0	-27 507
Leasing	-10 786	-9 865	-8 517	-6 484	-5 307	-16 952	-57 911
Razem	166 464	-49 865	-8 517	-6 484	-5 307	-16 952	79 339

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Spółka nie posiadała instrumentów finansowych o oprocentowaniu stałym. Pozostałe instrumenty finansowe Spółki, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie są narażone na ryzyko związane z wahaniami stóp procentowych.

42. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem jest zapewnienie Spółce zdolności do kontynuowania działalności i realizowania przyjętej strategii z uwzględnieniem minimalizacji kosztu kapitału i maksymalizacji zwrotu dla akcjonariuszy. Zarządzanie kapitałem ma na celu również utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Spółka dostosowuje strukturę finansową do swoich zamierzeń inwestycyjnych oraz uwzględnia aktualne warunki rynkowe. Obecnie głównym źródłem finansowania działalności są zaliczki udzielane przez Zamawiającego na realizację kontraktów. Dodatkowo, strategia Spółki przewiduje stopniową zamianę długu krótkoterminowego na finansowanie długoterminowe oraz że nowo pozyskiwane finansowanie kredytami będzie celowe dla potrzeb realizacji konkretnych umów o roboty budowlane i inwestycji.

Zgodnie z zawartymi umowami z instytucjami finansowymi, Spółka zobowiązała się osiągnąć wskaźniki finansowe na określonym poziomie. W części umów wskaźnik rentowności brutto liczony według danych za 2017 rok nie został osiągnięty na oczekiwanym przez instytucje finansowe poziomie. Spółka zwróciła się do tych instytucji z wnioskiem o odstąpienie od weryfikacji przedmiotowego wskaźnika oraz o odstąpienie od zastosowania sankcji z tytułu niższego niż wskazano w umowie poziomu wskaźnika. Do dnia publikacji sprawozdania finansowego, instytucje finansowe podjęły pozytywne decyzje w tym zakresie.

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Wskaźniki zadłużenia na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku przedstawiały się następująco:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Obligacje długoterminowe	0	40 000
Pozostałe zobowiązania finansowe (długo i krótkoterminowe)	76 003	71 639
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	27 507
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	210 324	255 673
Rozliczenie kontraktów budowlanych	21 156	30 373
Pozostałe zobowiązania niefinansowe (długo i krótkoterminowe)	238 268	4 579
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty*	-183 987	-204 757
Zadłużenie netto	361 764	225 014
Kapitał własny	198 819	223 307
Kapitał i zadłużenie netto	560 583	448 321
Wskaźnik dźwigni	0,65	0,51

* W nocy 14.1 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych

Zarząd uważa obecny poziom zadłużenia za bezpieczny i nie widzi zagrożeń dla jego terminowej obsługi.

43. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Spółce w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku kształtowało się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017*</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zarząd Spółki	2	4
Administracja	87	79
Dział sprzedaży	0	0
Pion produkcji	395	404
Pozostali	1	0
Razem	485	487

*Członkowie Zarządu byli zatrudnieni na podstawie umów o pracę do 30 czerwca 2017 r., natomiast od 1 lipca 2017 r. są zatrudnieni na podstawie umów cywilnoprawnych (Umowy o świadczenie usług zarządzania).

44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

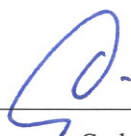
Po dniu 31 grudnia 2017 roku miały miejsce następujące zdarzenia mogące mieć istotny wpływ na sytuację Spółki a pozostające bez wpływu na sprawozdanie za okres zakończony 31 grudnia 2017 roku:

<i>Data</i>	<i>Instytucja</i>	<i>Rodzaj dokumentu</i>	<i>Wartość zdarzenia w tysiącach</i>	<i>Opis</i>	<i>Nr raportu bieżącego</i>
3 stycznia 2018	PKP PLK S.A.	Podpisanie Aneksu do umowy na zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na odcinku Włocławek Brzezie – Aleksandrów Kujawski w ramach zadania		Na mocy Aneksu zmianie uległ termin realizacji robót, który został ustalony na koniec sierpnia 2018r. W pozostałym zakresie postanowienia Umowy nie	1/2018

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

TORPOL S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

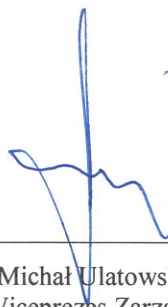
		inwestycyjnego pn. Prace na linii kolejowej nr 18 na odcinku Kutno – Toruń Główny		uległy istotnym zmianom	
26 stycznia 2018	Bank Gospodarstwa Krajowego	Zawarto Umowy dotyczące finansowania działalności Spółki	70 mln PLN	Informacja nt. współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego	2/2018
9 lutego 2018	Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń Ergo Hestia S.A.	Został zawarty kolejny aneks do Umowy, na mocy którego wartość łącznej sumy gwarancyjnej z tytułu wszystkich gwarancji wystawionych w ramach Umowy uległa zwiększeniu.	60 mln PLN	Zawarcie aneksu do umowy o współpracę w zakresie udzielania gwarancji ubezpieczeniowych.	4/2018
22 lutego 2018	Systra S.A. oraz Systra Sotecni S.p.A.	Ugoda	22,7 mln PLN	Podpisanie Ugody rozliczającej wzajemne roszczenia Ugoda została uwzględniona w niniejszym sprawozdaniu finansowym (opis w nocie 37.1).	6/2018
9 marca 2018	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	W dniu 8 marca 2018 roku zostało unieważnione postępowanie organizowane przez Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. w którym Spółka zależna Torpol Oil & Gas sp. z o.o. posiadała ofertę z najniższą ceną.		Unieważnienie postępowania wskazując podstawę tej decyzji art.93 ust.1 pkt 4 ustawy Prawo zamówień publicznych.	7/2018
13 marca 2018	TORPOL S.A.	Uchwała Zarządu	11,36 mln PLN	Po przeprowadzonych testach a także po dokonaniu analizy odzyskiwalności aktywów związanych działalnością na rynku norweskim podjęto uchwałę w sprawie utworzenia niepieniężnych odpisów aktualizujących. Powyższe odpisy zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym za 2017 r.	8/2018

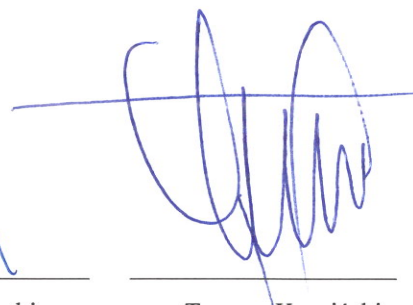
Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura Rachunkowości

Poznań, dnia 23 marca 2018 roku